

AYUBU

Ciugo cia Kwambĩrĩria

¹ Bũrũri-inĩ wa Uzu nĩ kwarĩ mũndũ watũire kuo wetagwo Ayubu.* Mũndũ ũcio ndaarĩ ũcuuke ningĩ aarĩ mũndũ mũrũngĩrĩru; nĩetigĩrĩte Ngai na agatheemaga maũndũ marĩa mooru. ² Ayubu aarĩ na ariũ mũgwanja na airĩtu atatũ, ³ ningĩ nĩ aarĩ na ng'ondũ 7,000, na ngamĩira 3,000, na ndegwa cia kũigana kuohwo macooki 500, na ndigiri 500, na nĩ aarĩ na ndungata nyingĩ mũno. Nĩwe warĩ mũndũ ũrĩa mũnene mũno kũrĩ andũ arĩa angĩ othe a mwena wa Irathĩro.

⁴ Ariũ ake nĩmagĩaga na iruga o mũndũ riita rĩake gwake mũciĩ, na nĩmetaga aarĩ a nyina acio atatũ nĩguo marĩĩanĩre na manyu-uanĩre nao. ⁵ Na matukũ ma maruga maathira, Ayubu nĩamatũmanagĩra moke nĩguo amath-erie. Nĩokagĩra rũciinĩ tene akaruta igongona rĩa njino nĩ ũndũ wa o ũmwe wao, tondũ eeci-iragia atĩrĩ, “No gũkorwo ciana ciakwa nĩciĩhĩtie ikaruma Ngai na ngoro.” ũcio nĩguo warĩ mũtũgo wa Ayubu wa mahinda mothe.

Kũgerio kwa Ayubu kwa Mbere

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe araika nĩmathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake

---

* **1:1** Bũrũri wa Uzu warĩ mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani; Ayubu ndaarĩ mũndũ wa Isiraeli.

agĩthiĩ hamwe nao. ⁷ Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Uuma kũ?”

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, “Nyuma kũriũnga thĩ, o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ.”

⁸ Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Nĩucũũranĩtie ũhoro wa ndungata yakwa Ayubu? Ūkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩmũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru?”

⁹ Shaitani agĩcookia atĩrĩ, “Kaĩ Ayubu agĩtigagĩra Ngai o ro ũguo tũhũ? ¹⁰ Githĩ wee ndũmũirigĩire na ũkamũrigiicĩria hamwe na nyũmba yake, o hamwe na maũndũ make mothe? Nĩũrathimĩte wĩra wa moko make, nĩ ũndũ ũcio ũhiũ wake na ndũũru ciake ciyũrite bũrũri wothe. ¹¹ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie indo ciothe iria arĩ nacio, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku.”

¹² Jehova akĩra Shaitani atĩrĩ, “No wega, indo ciothe iria arĩ nacio nĩndaciiga moko-inĩ maku, nowe mwene ndũkanamũhutie.”

Nake Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe hĩndĩ ĩrĩa ariũ na aarĩ a Ayubu maarĩaga na makanyua ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũrĩa mũkũrũ-rĩ, ¹⁴ mũkinyia-ũhoro agĩkora Ayubu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndegwa nĩkũrĩma ikũrĩmaga na mĩraũ, nacio ndigiri ikũrĩaga o hau hakuhĩ, ¹⁵ nao andũ a Sabea† macitharĩkĩra na macitaha. Ndungata

---

† **1:15** Andũ a Sabea maarĩ arĩithi arĩa morũũraga na mahiũ mao.

nacio maciūraga na rūhiū rwa njora, na no niī nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

16 O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Mwaki wa Ngai uumire na igũrũ na wacina ng’ondũ o na ndungata waniina biũ; no niī nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

17 O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Akalidei‡ meyũmba mbũtũ ithatũ, maatharĩkĩra ngamĩira ciaku na macitaha, maathiĩ nacio. Ndungata nacio maciūraga na rūhiū rwa njora; na no niī nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

18 O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru o ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ aku mekũrĩaga, makĩnyuuaga ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũrĩa mũkũrũ; 19 na rĩrĩ, o hĩndĩ ĩyo rũhuho rũnene rwahurutana ruumĩte werũ-inĩ, na ruo rwahũũra nyũmba ĩyo koine ciayo inya, yamomoka, yamagwĩra maakua; na no niī nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

20 Nake Ayubu aigua-ũhoru ũcio, akĩrũgama, agĩtembũranga nguo yake ya igũrũ, na akĩenjwo mũtwe. Agĩcooka akĩgũithia thĩ, akĩhooya Ngai, 21 akiuga atĩrĩ:

“Ndoimire nda ya maitũ ndĩ njaga,
na ngoima thĩ ĩno ndĩ njaga.

Nĩ Jehova waheanire, na nĩ Jehova wacookera:
rĩitwa rĩa Jehova rĩrogoocwo.”

---

‡ 1:17 Akalidei maarĩ arĩithi arĩa morũũraga na mahiũ mao. Maatũũraga Mesopotamia, na nĩo thuutha-inĩ maathondekire ũthamaki wa Babuloni.

22 Thĩĩnĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia na ũndũ wa gũtuĩra Ngai mahĩtia.

2

Kũgerio kwa Ayubu gwa keerĩ

¹ Ningĩ nĩ kwarĩ mũthenya ũngĩ araika maathire kūrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthĩĩ hamwe nao kūrũgama mbere yake.

² Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Uuma kũ?”

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, “Nyuma kũriũnga thĩ o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ.”

³ Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Nĩũcũuranĩtie ũhoru wa ndungata yakwa Ayubu? Ūkoono atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩ mũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru. Ningĩ no arũmĩtie wĩhokeku wake, o na gũtuĩka nĩwaningĩrĩrie ndĩmwanange hatarĩ gĩtũmi.”

⁴ Nake Shaitani agĩcookeria Jehova, akiuga atĩrĩ, “Gĩkonde kĩrĩhagwo na gĩkonde! Mũndũ no arute indo ciake ciothe nĩguo ahonokie muoyo wake. ⁵ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie mahĩndĩ na nyama cia mwĩrĩ wake, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku.”

⁶ Nake Jehova akĩĩra Shaitani atĩrĩ, “No wega, rĩu arĩ moko-inĩ maku; no ndũkahutie muoyo wake.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova, akĩnyamaria Ayubu na ironda ciarĩ

na ruo mũno kuuma makinya ma magũrũ make nginya mũtwe. ⁸ Nake Ayubu akĩoya gacere ka nyũngũ ethũage nako, agũikara thĩ harĩa haitagwo mũhu.

⁹ Nake mũtumia wake akĩmũũria atĩrĩ, “Anga no ũrũmĩtie wĩhokeku waku o na rĩu? Ruma Ngai wĩkuĩre!”

¹⁰ Nake Ayubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ũraaria ta mũndũ-wa-nja mũkĩigu. Kaĩ turĩkĩamũkagĩra o maũndũ mega kuuma kũrĩ Ngai, na tũtiamũkĩre mathĩina?”

Thĩinĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia thĩinĩ wa mũario yake.

Arata Atatũ a Ayubu

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa arata atatũ a Ayubu, nĩo Elifazu ũrĩa Mũtemaani,* na Bilidadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi, maaiguire mathĩina marĩa mothe maakorete Ayubu-rĩ, makĩgĩa gĩathĩ, makiuma o mũndũ gwake na magĩcemia nĩguo mathĩĩ makamũcakaithe o makĩmũhooreragia. ¹² Rĩrĩa maamuonire marĩ o haraaya-rĩ, makĩrigwo nĩwe nĩ ũrĩa aahaanaga; makĩambĩrĩria kũrĩra maanĩriire, na magĩtembũranga nguoa ciao, o na makĩihurĩria rũkũngũ mũtwe. ¹³ Ningĩ magĩcooka magĩkara thĩ hamwe nake matukũ mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, na gũtirĩ mũndũ wamwaragĩria kiugo o na kĩmwe, nĩgũkorwo nĩmoonire atĩ kũnyamarĩka gwake kwarĩ kũnene mũno.

---

* **2:11** Elifazu aarĩ wa kuuma Edomu.

3

Miario ya Ayubu

- ¹ Thuutha wa matukũ macio, Ayubu agĩtumũra kanua, akĩruma mũthenya ũrĩa aaciarirwo. ² Akiuga atĩrĩ:
- ³ “Mũthenya ũrĩa nĩ ndaciarirwo ũroora,
o na ũtukũ ũcio kwerirwo atĩrĩ, ‘Mũtumia nĩaciara mwana wa kahĩ!’
- ⁴ Mũthenya ũcio-rĩ, ũrotuĩka o nduma;
Ngai arĩ igũrũ aroaga kũũrũmbũiya;
mũthenya ũcio ũroaga gũthererwo nĩ ũtheri.
- ⁵ Mũthenya ũcio ũrokĩĩnyitĩrwo nĩ nduma nene
na kĩruru gĩa gĩkuũ;
ũrohumbĩrwo nĩ itu;
nduma ĩrotooria ũtheri waguo.
- ⁶ ũtukũ ũcio-rĩ, ũronyitwo nĩ nduma ndumanu;
ũroaga gũtaranĩrio na mũthenya ĩrĩa ĩngĩ ya mwaka,
o na kana ũtarwo harĩ mweri o na ũrĩkũ.
- ⁷ ũtukũ ũcio ũrothaata;
o na gũtikanoigwo ngemi ũtukũ ũcio.
- ⁸ Arĩa marumaga mũthenya maroruma
mũthenya ũcio,
o acio moĩ kwarahũra nyamũ ĩrĩa ĩitagwo Leviathani.
- ⁹ Njata ciaguo cia rũciinĩ irotuĩka nduma;
ũroeterera ũtheri na wage kũwona,
o na ũroaga kuona ruoro rũgĩtema,
- ¹⁰ nĩ ũndũ ndũigana kũhinga mĩrango ya nda
ya maitũ,
na ndũigana kũgirĩrĩria maitho makwa
kuona thĩna.

- 11 “Ndaagire gũkua ngĩciarwo nĩkĩ?
Ndaagire gũkua ngiuma nda nĩkĩ?
- 12 Ndaamũkĩrirwo maru-inĩ nĩkĩ?
Ndaamũkĩrirwo nyondo-inĩ atĩ nĩguo nyongithio nĩkĩ?
- 13 Nĩgũkorwo rĩu ingĩkomete ndĩ na thayũ;
rĩu ingĩrĩ toro hurũkĩte
- 14 hamwe na athamaki na aheani kĩrĩra a gũkũ
thĩ
arĩa meeyakĩire kũndũ kũrĩa kwanangĩku
rĩngĩ,
- 15 o hamwe na aathani arĩa maarĩ na thahabu,
o arĩa maiyũrĩtie nyũmba ciao betha.
- 16 Ningĩ-rĩ, nĩ kĩĩ kĩagiririe thikwo tũiri-inĩ ta
kĩhuno
o na kana ta gakenge karĩa gatoonire ũtheri
wa riũa?
- 17 Kũu andũ arĩa aaganu nĩmatigĩte
kũnyamarĩka,
na kũu arĩa anogu nĩmahurũkĩte.
- 18 Kũu-rĩ, mĩgwate o nayo nĩikenagĩra kwaraha
kwayo;
nĩtigĩte kũigua kĩgũthũko kĩa nyabaara ya
ngombo.
- 19 Andũ arĩa anini na arĩa anene othe marĩ kuo,
nayo ngombo nĩrekereirio kuuma kũrĩ
mũmĩathi.
- 20 “Nĩ kũĩ gĩtũmaga andũ arĩa marĩ na
mĩnyamaro maheo ũtheri,
naguo muoyo ũkaheo arĩa marĩ na ruo rwa
ngoro,
- 21 o acio meriragĩria gĩkuũ na gĩtingĩũka,

- o arĩa magĩcaragia gũkĩra kĩndũ kĩa goro
kĩrĩa kĩhithe,
- 22 acio maiyũragwo nĩ gĩkeno
magakena maakinya mbĩrĩra?
- 23 Nĩ kĩĩ gĩtũmaga muoyo ũheo mũndũ ũũrĩte
njĩra,
o ũcio mũhingĩrĩrie nĩ Ngai?
- 24 Nĩ ũndũ handũ ha ndĩe irio, no kuumwo
nyumagwo nĩ ngoro;
nakuo gũcaaya gwakwa gũitĩkaga ta maaĩ.
- 25 Ũndũ ũrĩa ndeetigagĩra nĩũngorete;
ũndũ ũrĩa wamakagia mũno nĩguo
ũnginyĩrĩire.
- 26 Ndionaga thayũ, o na kana ngahoorera;
ndionaga ũhurũko, no mũnyamaro.”

4

Mĩario ya Elifazu

- 1 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia,
akĩmũũria atĩrĩ:
- 2 “Mũndũ angĩgeria gũkũgwetera koigo kamwe-
rĩ, hihi wamũkirĩrĩria?
No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota kwĩgirĩrĩria kwaria?
- 3 Ririkana ũrĩa wanataara andũ aingĩ,
na ũrĩa wanekĩra moko marĩa maregeru
hinya.
- 4 Ciugo ciaku cianatiirĩrĩra arĩa manahĩngwo
makenda kũgũa;
nĩwe wanekĩra maru marĩa magondoku
hinya.
- 5 No rĩu-rĩ, nĩũkoretwo nĩ thĩĩna, nawe ũkoorwo
nĩ hinya;
ũhũũrĩtwo, nawe ũkanyĩtwo nĩ kĩmako.

- 6 Githĩ wĩtigĩri Ngai waku tiguu wagĩrĩirwo
gũtuũka ũũmĩrĩru waku,
nayo mĩthiire yaku ĩtarĩ ũcuuke-rĩ, githĩ tiyo
mwĩhoko waku?
- 7 “Ta wĩcũũranie atĩrĩ: Nĩ mũndũ ũrĩkũ
wanathĩĩnĩka atekĩte ũũru?
Nĩ kũ andũ arĩa arũngĩrĩru marĩ maniinwo?
- 8 Nĩ ũrĩa nyonete-rĩ, nĩ atĩ andũ arĩa marĩmaga
ũũru,
na arĩa mahaandaga thĩĩna-rĩ, maũndũ ma-
cio no mo magethaga.
- 9 Manangagwo nĩ mĩhũmũ ya Ngai;
makaniinwo nĩ kĩhuhũkanio kĩa marakara
make.
- 10 Mĩrũũthi no ĩrume na ĩrarama,
no magego ma mĩrũũthi ĩyo mĩnene
nĩmakoinangwo.
- 11 Mũrũũthi nĩũkuaga nĩ kwaga gĩa kũguĩma,
nacio ciana cia mũrũũthi wa mũgoma
ikahurunjũka.
- 12 “Nĩ kũrĩ kohoro karanginyĩire na hitho,
namo matũ makwa marakaigua
gakĩhehanwo.
- 13 Ũtukũ ngĩcũũrania ũhoru wa cioneki cia
kũmakania,
ũtukũ rĩrĩa andũ makoragwo marĩ toro
mũnene,
- 14 ngĩnyĩitwo nĩ guoya na kũinaina,
namo mahĩndĩ makwa mothe
magĩthingitha.
- 15 O hĩndĩ ĩyo roho ũraahĩtũkĩra o ũthiũ-inĩ
wakwa,

- nacio njuĩrĩ cia mwĩrĩ wakwa irambarara.
- 16 Roho ũcio ũrarũgama,
no ndinahota kũmenya ũrĩa ũratariĩ.
- Mbere yakwa hararũgama mũhianĩre wa kĩndũ,
ndĩracooka ndĩraigua gũkĩario na mĩheehũ
gũkĩũrio atĩrĩ,
- 17 ‘Mũndũ wa gũkua-rĩ, aahota gũtuĩka
mũthingu gũkĩra Ngai?
Mũndũ aahota gũtuĩka mũtheru gũkĩra
Mũmũũmbi?
- 18 Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka ndun-
gata ciake-rĩ,
na angĩkorwo nĩonaga araike ake marĩ na
mahĩtia-rĩ,
- 19 githĩ to oone mahĩtia maingĩ mũno ma andũ
arĩa matũũraga nyũmba cia ndoro,
acio mĩthingi yao ĩrĩ rũkũngũ-inĩ,
acio mamemendagwo na ihenya gũkĩra
kĩihuruta!
- 20 Kuuma rũciinĩ nginya hwaĩ-inĩ moinangagwo
tũcunjĩ;
magathira tene na tene matekũrũmbũyo.
- 21 Githĩ mĩkanda ya hema yao ndĩmunyũrĩtwo,
nĩguo makue matarĩ na ũũgĩ?’

5

- 1 “Wenda gwĩtana, ĩtana, no rĩrĩ, nũũ
ũngĩgwĩtĩka?
Nĩ ũrĩkũ wa arĩa atheru ũngĩũrĩra kũrĩ we?
- 2 Rũng’athio rũũragaga kĩrimũ,
naguo ũiru ũkooraga mũndũ ũrĩa mũkĩigu.
- 3 Nĩĩ mwene nĩnyonete kĩrimũ gĩkĩgĩa na mĩri,

- no-o rĩmwe nyũmba yakĩo ĩkĩrumwo.
- 4 Ciana ciake nĩiraihanĩrĩrie na ũgitĩri,
ihafĩrĩrio igooti-inĩ itarĩ na mũndũ wa
gũciciirĩrĩra.
- 5 Ũrĩa mũhũtu arĩaga magetha make,
amoyaga o na marĩ mĩigua-inĩ,
nao arĩa anyootu makahũmagĩra ũtonga
wao.
- 6 Nĩgũkorwo hatĩka ndĩkunũkaga kuuma thĩ,
kana thĩina ũkamera tĩiri-inĩ.
- 7 No rĩrĩ, mũndũ aciaragwo arĩ wa kuonaga
thĩina,
o ta ũrĩa na ma thandĩ cia mwaki irathũkaga
na igũrũ.
- 8 “No rĩrĩ, korwo nĩ nĩ ingĩthaitha Mũrungu;
ingĩneana ciira wakwa kũrĩ we.
- 9 We ekaga maũndũ ma magegania marĩa
mataangĩmenyeka,
na akaringa ciama itangĩtarĩka.
- 10 Nĩwe uuragĩria thĩ mbura;
na nĩwe ũrehagĩra bũrũri maaĩ.
- 11 Arĩa menyiihagia nĩwe ũmatũũgagĩria,
nao arĩa marĩ na kĩeha moyagwo na igũrũ
makagitĩrwo.
- 12 Nĩwe ũthaatagia mĩbango ya arĩa marĩ
waara,
nĩgeetha moko matikagĩe na ũhootani.
- 13 Nĩanyiitaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao,
namo mathugunda ma arĩa oingumania
akaameheria biũ.
- 14 Nduma ĩmakoraga kũrĩ o mũthenya;
mũthenya barigici makahambataga taarĩ
ũtukũ.

- 15 Nīahonokagia arīa abatari kuuma kūrī rūhiū
rwa njora rūrīa rūrī tūnua-inī twao;
amahonokagia moko-inī ma arīa marī hinya.
- 16 Nī ūndū ūcio athīni makagīa na kīrīgīrīro,
naguo ciira ūtarī wa kīhoto ūgatumia
kanua.
- 17 “Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūrūngagwo nī
Ngai;
nī ūndū ūcio ndūkamene irūithia rīa
Mwene-Hinya-Wothe.
- 18 Nīgūkorwo nīaguraranagia, no rīrī, acookaga
akooa nguraro īyo wega;
nīatiihanagia, no moko make no mo maho-
nanagia.
- 19 Nīagagūteithūra harī mītino ītandatū;
o na īrī mūgwanja-rī, gūtirī ūūru
ūgaagūkora.
- 20 Hīndī ya ng’aragu nīagagūkūūra kuuma kūrī
gīkuū,
ningī hīndī ya mbaara agūkūūre
ndūkooragwo na rūhiū rwa njora.
- 21 Nīūkagitīrwo harī rūcamiū rwa rūrīmī,
na ndūgetigīra hīndī īrīa mwanangīko
ūgooka.
- 22 Nīūgathekerera mwanangīko na ng’aragu,
na ndūgetigīra nyamū cia gūkū thī.
- 23 Nīgūkorwo nīūkagīa na kīrīkanīro na mahiga
ma werū-inī,
nacio nyamū cia gīthaka itūūre irī na thayū
nawe.
- 24 Nawe ūikarage ūūī atī hema yaku nī ngitīre;
nawe nīūkooya ithabu rīa indo ciaku ūkore
hatirī kīndū kīūrīte.

- 25 Nĩũkamenya atĩ ciana ciaku nĩikaingĩha,
nacio njiaro ciaku cingĩhe o ta nyeki ya gũkũ
thĩ.
- 26 Ũgaathiĩ mbĩrĩra-inĩ ũrĩ o na hinya,
ũhaana ta itĩĩa cia ngano igethetwo hĩndĩ ya
magetha.
- 27 “Nĩtũtuĩrĩtie ũhoru ũyũ, na nĩ wa ma.
Nĩ ũndũ ũcio kĩũigue na ũũmenye wee
mwene.”

6

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Naarĩ korwo ruo rũrũ ndĩ naruo rwathimwo,
nayo mĩnyamaro ĩno ndĩ nayo yothe
ĩigĩrĩrwo ratiri igũrũ!
- 3 Ti-itherũ yakorwo ĩrĩ mĩritũ gũkĩra mũthanga
ũrĩa ũrĩ maria-inĩ marĩa manene;
na nĩkĩo ndĩrahiũhire kwaria.
- 4 Mĩguĩ ya Mwene-Hinya-Wothe nĩũdoonyete,
naguo roho wakwa nĩũranyua ũrũrũ wayo;
maũndũ ma kũmakania mũno ma Ngai
nĩmerekereio harĩ nĩ.
- 5 Njagĩ ya werũ-inĩ-rĩ, nĩyaanagia rĩrĩa ĩrĩ na
nyeki ya kũrĩa,
kana ndegwa ĩkaania rĩrĩa ĩtuĩrĩrwo?
- 6 Irio itarĩ mũcamo nĩ irĩkaga itekĩrĩtwo cumbĩ?
Mũruru wa itumbĩ ũrĩa mwerũ-rĩ, nĩ urĩ
mũrĩo?
- 7 Nĩ ndingĩcihutia;
irio ta icio no itũme njire ngoro.
- 8 “Naarĩ korwo ndaheo ũndũ ũrĩa ndĩrahooya,

- korwo Ngai aahe ũndũ ũrĩa ndĩrerirĩria,
 9 naguo nĩ atĩ Ngai eetĩkĩre kũumemenda,
 arekererie guoko gwake kũũniine!
- 10 Hĩndĩ ĩyo no ngĩe na ũndũ wa kũũhoorera,
 ũndũ wa gĩkeno ruo-inĩ rūrũ rūtathira,
 atĩ niĩ ndikaanĩte ciugo cia Ūrĩa Mũtheru.
- 11 “Ndĩ na hinya ũrĩkũ atĩ nĩguo njikare ndĩ na
 mwĩhoko?
 Ndĩ na kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩkũ atĩ nĩguo ngirĩrĩrie?”
- 12 Niĩ ndĩ hinya ta ihiga?
 Mwĩrĩ wakwa nĩ wa gĩcango?
- 13 Niĩ ndĩ na hinya wa gwĩteithia,
 kuona atĩ rĩu nĩndunyĩtwo ũhootani?
- 14 “Mũndũ ũtarĩ na kĩĩrĩgĩrĩro aagĩrĩire gũteithio
 nĩ arata ake,
 o na angĩkorwo nĩatiganĩrie ũhoru wa
 gwĩtigĩra Ūrĩa Mwene-Hinya-Wothe.
- 15 No ariũ a baba maagĩte kwĩhokeka o ta tũrũũ
 tũrĩa tũhũaga,
 ningĩ o ta tũrũũ tũrĩa tũiyũraga tũkoina,
- 16 rĩrĩa tũirĩtio nĩ mbarabu ĩgĩtweka,
 na tũkaiyũrwo nĩ tharunji ĩrĩa ĩratweka,
- 17 no rĩrĩ, tũtithereraga rĩrĩa kwara,
 na hĩndĩ ya ũrugarĩ tũkahũa mĩtaro-inĩ
 yatu.
- 18 Ikundi cia agendi nĩithaamaga njĩra ciacio,
 ikambata werũ-inĩ, igathirĩra kuo.
- 19 Ikundi cia agendi cia Tema icaragia maaĩ,
 agendi a wonjoria a Sheba makamacaria
 marĩ na mwĩhoko.

- 20 Magathĩĩnĩka, tondũ makoretwo marĩ na
kĩĩrĩgĩĩro;
no maakinya ho magakora hatirĩ kĩndũ.
- 21 O na inyuĩ-rĩ, mũtuĩkĩte andũ matangĩheana
ũteithio;
muonaga ũndũ wa kũmakania mũgetigĩra.
- 22 Nĩ-rĩ, nĩ ndĩ ndoiga atĩrĩ: ‘Heanai kĩndũ nĩ
ũndũ wakwa,
ngũũrai na indo cianyu,
- 23 honokiai guoko-inĩ gwa thũ,
ngũũrai kuuma moko-inĩ ma arĩa matarĩ
tha’?
- 24 “Atĩrĩrĩ, ndutaai ũhoru na nĩngũkĩra;
nyonererai harĩa hĩtĩtie.
- 25 Kaĩ ciugo cia ma irĩ ruo-ĩ!
No rĩrĩ, ngarari cianyu nĩ kĩhooto kĩrĩkũ
irarehe?
- 26 Anga mũrenda kũruta mahĩtia ũrĩa njugĩte,
mũgatua ciugo cia mũndũ ũmĩirwo tha
taarĩ rũhuho?
- 27 Inyuĩ o na no mũcuukĩre mwana wa ngoriai
mĩtĩ,
na mwendie mũrata wanyu.
- 28 “No rĩu-rĩ, ndamũthaitha mwĩtĩkĩre kũndora.
Anga no ngĩheenanie o maitho-inĩ manyu?
- 29 Mwĩcũraniei nĩguo mũtikogomie kĩhooto;
njookerera, nĩgũkorwo wĩhokeku wakwa
nĩguo ũraarũithio.
- 30 Nĩ kũrĩ wĩhia ũrĩ mĩromo-inĩ yakwa?
Anga kanua gakwa gatingĩhota gũkũũrana
maũndũ ma rũmena?

7

- 1 “Githĩ mũndũ ndakoragwo na ũtungata mũritũ gũkũ thĩ?
Githĩ matukũ make matihaana o ta ma mũndũ mwandĩke wĩra?
- 2 O ta ngombo ikwĩrĩrĩria ciĩruru cia hwaĩ-inĩ,
o na kana ta mũndũ mwandĩke ũgũthethũkĩra mũcaara wake-rĩ,
- 3 ũguo nĩguo nĩ ngaiĩrwo mĩeri ya tũhũ,
na ngatuĩrwo atĩ ũtukũ ndaarage ndĩ na kĩa.
- 4 Rĩrĩa ndakoma ndiyũragia atĩrĩ, ‘Ndĩrĩũkĩra rĩ?’
Ūtukũ ũkaraiha, na ngaraara ngĩgarũra nginya gũgakĩa.
- 5 Mwĩrĩ wakwa ũiyũrĩtwo nĩ igunyũ na ngũcĩ,
nakĩo gĩkonde gĩakwa gĩatũkangĩte na gĩgatogota.
- 6 “Matukũ makwa maraathira na ihenya rĩkĩrĩte rĩa kanyamũ karĩa gakonjithanagia uuthi ngoora ĩgĩtumwo,
magagĩkinya mũthia itarĩ na kũrĩgĩrĩro.
- 7 Wee Ngai-rĩ, ririkana atĩ muoyo wakwa no ta mĩhũmũ;
namo maitho makwa matigacooka kuona ũndũ mwega rĩngĩ.
- 8 Riitho rĩrĩa rĩranyona rĩtigacooka kũnyona rĩngĩ;
mũkaanjaria, no ndigakorwo ho.
- 9 O ta ũrĩa itu rĩthiiga rĩkabuĩria,
ũguo noguo ũrĩa ũthiiga mbĩrĩra-inĩ atacookaga kuoneka.
- 10 Ndagacooka kũinũka gwake mũciĩ;

harĩa aakaraga ndagacooka kuonwo ho.

- 11 “Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, ndigũkira;
ngwaria nĩ ùndũ wa ùrĩa roho wakwa ùrĩ na
ruo,
ndĩteterere nĩ ùndũ wa ùrĩa ngoro yakwa ìrĩ
na marũrũ.
- 12 Nĩ-rĩ, ndĩ iria rĩa maaĩ, kana nyamũ ìrĩa nene
ìtũũraga iria thĩinĩ kũrĩa kũriku,
atĩ nĩkĩo nangagĩrwo?
- 13 Rĩrĩa ngwĩciiria ùrĩrĩ wakwa nĩguo
ũkũũhooreria,
na atĩ gĩtanda gĩakwa no kĩniinĩre gũteta-
rĩ,
- 14 o na hĩndĩ ìyo ùũmakagia na irooto,
o na ũkanjiguithia guoya na cioneki,
- 15 nĩ ùndũ ùcio ngathuura kaba gũitwo, na
gĩkuũ,
handũ ha gũikara na mwĩrĩ ũyũ wakwa.
- 16 Nĩthũire muoyo wakwa; ndikwenda gũtũũra
nginya tene.
Tigana na nĩ tondũ matukũ makwa no ma
tũhũ.
- 17 “Mũndũ-rĩ, akĩrĩ kĩ, tondũ ũmwĩkĩrĩire ũguo,
na ũkamũrũmbũyia mũno ũguo,
- 18 atĩ ũmũthuthuuragia ngoro o rũciinĩ,
na ũkamũgeragia mahinda mothe?
- 19 Kaĩ gũtarĩ hĩndĩ ũgaatiga gũikara ũndorete,
kana ũtigane na nĩ o na kahinda kanini?
- 20 Angĩkorwo nĩnjĩhĩtie-rĩ, nĩ atĩa nĩ ngwĩkĩte,
Wee mũrori wa andũ?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũnjorote?
Kaĩ nduĩkĩte mũrigo harĩwe?

21 Nĩ kũĩ kĩragiria ũnjohere mahĩtia makwa
na ũndekere mehia makwa?
Nĩgũkorwo ndĩ hakuhĩ gũkoma tũiri-inĩ;
nawe nĩũkanjaria no ndigakorwo ho.”

8

Mĩario ya Bilidadi

- 1 Nake Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia,
akĩũria atĩrĩ:
- 2 “Nĩ nginya rĩ ũgũikara ũkĩaragia maũndũ ta
macio?
Ciugo ciaku no ta inegene rĩa rũhuho
rũkĩhurutana.
- 3 Mũrungu-rĩ, nĩogomagia ciira wa kĩhooto?
Ūcio Mwene-Hinya-Wothe nĩogomagia
ũndũ ũrĩa ũrĩ wa ma?
- 4 Rĩrĩa ciana ciaku ciamwĩhĩirie-rĩ,
nĩacirekereirie iherithio nĩ ũndũ wa mehia
ma cio.
- 5 No rĩrĩ, wee ũngĩcũthĩrĩria Mũrungu
na wĩthaithanĩrĩre harĩ Ūcio Mwene-Hinya-
Wothe,
- 6 ũngĩkorwo ũrĩ mũtheru na mũrũngĩrĩru-rĩ,
o na rĩu no arahũke nĩ ũndũ waku
nĩguo agũcookie handũ harĩa hakwagĩrĩire.
- 7 O na gũtuĩka kĩambĩrĩria gĩaku no kĩoneke kĩrĩ
kĩnini,
thuutha-inĩ nĩũkagaacĩra mũno.
- 8 “Ūria ũhoro harĩ njiarwa cia tene,
na ũtuĩrie maũndũ marĩa maithe mao
meerutire,
- 9 nĩgũkorwo ithuĩ tũraciarirwo o ro ira na tũtirĩ
ũndũ tũũĩ,

namo matukũ maitũ ma gũikara gũkũ thĩ no
ta kũruru.

- 10 Acio githĩ to makũrute na makũhe ũhoru?
Acio githĩ to maarie ũhoru marĩ na ũmenyo?
- 11 Irura-rĩ, no rĩkũre handũ hatarĩ itomboya?
Ithanji-rĩ, no rĩtheereme handũ hatarĩ
maaĩ?
- 12 Rĩngĩkũrĩra handũ hatarĩ maaĩ rĩũmaga narua
gũkĩra nyeki,
o na rĩtakinyĩte rĩa gũtuuo.
- 13 Ũcio nĩguo mũthia wa arĩa othe marig-
anagĩrwo nĩ Mũrungu;
ũguo no ta guo mwĩhoko wa arĩa matooĩ
Ngai ũthiraga.
- 14 Kĩrĩa ehokete no kĩndũ kĩhũthũ;
kĩrĩa egiritanagia nakĩo no ta rũrenda rwa
mbũmbũĩ.
- 15 Etiiranagia na rũrenda rwake, naruo
rũgatuĩka;
akenyiitĩrĩra harĩ ruo, no rũtingĩmũtiirĩrĩra.
- 16 Ahaana ta mũtĩ ũitĩrĩirio maaĩ wega ũrĩ riũa-
inĩ,
ũtambũrũkĩtie thuuna ciaguo mũgũnda-inĩ;
- 17 mĩri yaguo iĩthiororokeirie kĩhumbu kĩa
mahiga,
na ĩcaragia ha kwĩgwatĩrĩra rwaro-inĩ rwa
mahiga.
- 18 No rĩrĩa wakũũrwo harĩa ũraarĩ-rĩ,
handũ hau hagakaana mũtĩ ũcio, hakoiga
atĩrĩ, 'Nĩ ndirĩ ndakuona.'
- 19 Ti-itherũ muoyo waguo ũmaga ũgathira,
naho hau tĩri-inĩ ũcio hagakũra mĩtĩ ĩngĩ.

- 20 “Ti-itherũ Mũrungu ndangĩrega mũndũ ũtarĩ
ũcuuke,
kana ekĩre moko ma arĩa mekaga ũũru
hinya.
- 21 Na rĩrĩ, no arĩyũria kanua gaku mĩtheko,
nayo mĩromo yaku yanĩrĩre nĩ gũkena.
- 22 Thũ ciaku nĩikahumbwo thoni,
nacio hema cia arĩa aaganu itigacooka
kuonwo.”

9

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia, akiuga atĩrĩ:
- 2 “Ti-itherũ nĩnjũũĩ ũhoru ũcio nĩ wa ma.
No rĩrĩ, mũndũ angĩhota atĩa gũkorwo arĩ
mũthingu mbere ya Mũrungu?
- 3 O na korwo mũndũ enda gũkararania na Ngai-
rĩ,
ndangĩhota kũmũcookeria kĩũria o na
kĩmwe harĩ ciũria ngiri.
- 4 Ũũgĩ wake nĩ mũingĩ mũno, na ũhoti wake nĩ
mũnene.
Nũũ wanaregana nake akĩgaacĩra?
- 5 Eeheragia irĩma itekũmenya,
na agacing’aurania nĩ kũrakara.
- 6 Athingithagia thĩ ikoima handũ hayo,
na akainainia itugĩ ciayo.
- 7 Aathaga riũa rĩkaaga kũratha;
nake agiragĩrĩria ũtheri wa njata.
- 8 Nĩwe watambũrũkirie igũrũ arĩ o wiki,
na athiiaga agĩkinyangaga makũmbĩ ma
iria.

- 9 Nīwe Mũũmbi wa njata iria ciĩtagwo Nduba,
na Karaũ,
na Kĩrĩmĩra, o na ikundi cia njata cia mwena
wa gũthini.
- 10 Nĩekaga magegania matangĩmenyeka,
na akaringa ciama itangĩtarĩka.
- 11 Rĩrĩa aahĩtũkĩra harĩa ndĩ, ndingĩmuona;
o na rĩrĩa aathiĩra harĩa ndĩ ndimenyaga.
- 12 Angĩgutha kĩndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota
kũmũgiria?
Nũũ ũngĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa ũreka?’
- 13 Ngai ndahingagĩrĩria marakara make;
o na arĩa maateithagĩrĩria Rahabu
nĩmamũinamagĩrĩa.
- 14 “Nĩ-rĩ, ndaakĩhota atĩa kũmũkararia?
Ingĩruta kũ ciugo cia kũmũcookeria?”
- 15 O na korwo ndihĩtĩtie-rĩ, ndingĩhota
kũmũcookeria ũndũ;
ũrĩa ingĩika no gũthaitha ingĩthaitha
Mũnjiirithia anjiguĩre tha.
- 16 O na ingĩamwĩtire nake anjĩtĩke-rĩ,
ndingĩtĩkia nĩangĩathikĩrĩirie.
- 17 We angĩamemendire na kĩhuhũkanio,
na aingĩhie ironda ciakwa hatarĩ gĩtũmi.
- 18 Ndarekaga njookererwo nĩ mĩhũmũ,
no nĩahatagĩrĩria na mathĩina.
- 19 Korwo no ũhoro wa hinya-rĩ, we arĩ hinya
mũno!
Na korwo no ũhoro wa ciira wa kĩhoo-to-rĩ,
nũũ ũngĩmwĩta?
- 20 O na korwo ndiahĩtĩtie-rĩ, kanua gakwa no
kandue mũhĩtia;

korwo ndiarĩ na ũcuuke-rĩ, nĩkangĩanduire
mũhĩtia.

- 21 “O na gũtuĩka ndirĩ na ũcuuke-rĩ,
ndikwĩrĩrĩra;
muoyo wakwa nĩndĩwagĩire kĩene.
- 22 Ũhoro no ũrĩa ũmwe; nĩkĩo ndĩroiga atĩrĩ,
‘Aniinaga arĩa matarĩ ũcuuke o na akaniina
arĩa aaganu.’
- 23 Hĩndĩ irĩa ihũũra rĩarehe gĩkuũ kĩa narua,
nĩathekagĩrĩra kũũrwo nĩ hinya kwa arĩa
matarĩ na mahĩtia.
- 24 Hĩndĩ irĩa bũrũri wagĩa moko-inĩ ma andũ
aaganu,
nĩahingaga aciirithania maitho.
Akorwo ti we-rĩ, nũũ wĩkaga ũguo?
- 25 “Matukũ makwa marahanyũka gũkĩra
mũkinyia-ũhoro;
mombũkaga matarĩ na gĩkeno o na kĩnini.
- 26 Mahĩtũkaga na ihenya mũno ta tũtarũ twa
irura,*
kana ta nderi igũcuuhũkĩra kĩndũ gĩa kũrĩa.
- 27 Ingiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũriganĩrwo nĩ mateta
makwa,
nĩngũtiga gũtukia gĩthiithi, ngene,’
- 28 no ngeetigĩra mĩnyamaro yakwa yothe,
nĩgũkorwo nĩnjũũ ndũkandua atĩ ndiĩhĩtie.
- 29 Kuona atĩ nĩndĩkĩtie gũtuuo mũhĩtia-rĩ,
nĩ kĩ gĩgũtũma ndiĩnogie tũhũ?
- 30 O na ingĩthamba na thabuni,

---

* 9:26 Tũtarũ tũtaarĩ tũnene twa ithanjĩ twathondekagĩrwo
Misiri.

- na ndĩthambe moko na igata-rĩ,
 31 no ũndikirie irima rĩa gĩcoro
 nĩgeetha o na nguo ciakwa iithũũre.
- 32 “We ti mũndũ ta nĩ atĩ nĩguo ndĩmũcookerie,
 nĩguo tũng’ethanĩre igooti-inĩ.
- 33 Naarĩ korwo nĩ harĩ mũndũ ũngĩtũiguithania,
 atũigĩrĩre guoko gwake ithuĩ eerĩ,
- 34 mũndũ wa kũnjehereria rũthanju rwa Ngai,
 nĩgeetha ndigacooke kũmakio nĩ itebee-
 nia rĩake.
- 35 Hĩndĩ iyo nĩngĩacooka kwaragia
 itekũmwĩtigĩra,
 no ũrĩa ndariĩ rĩu-rĩ, ndingĩhota.

10

- 1 “Nĩthũire gũtũũra muoyo ũyũ;
 nĩ ũndũ ũcio ndikũhingĩrĩria mateta
 makwa,
 o na nĩ ngwaria nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro
 yakwa ĩrĩ na marũrũ.
- 2 Ngwĩra Ngai atĩrĩ: Tiga kũndua mwĩhia,
 no nyonia kĩrĩa ũrandũithĩria.
- 3 Kaĩ ũkenagio nĩ kũũhinyĩrĩria,
 ũgathũũra wĩra wa moko maku,
 o rĩrĩa ũrakenera mathugunda ma andũ
 arĩa aaganu?
- 4 Kaĩ maitho maku marĩ o ta maitho ma andũ?
 Kaĩ muonere waku ũhaana o ta wa mũndũ?
- 5 Kaĩ matukũ maku maigana ta ma andũ,
 kana mĩaka yaku ĩkaigana o ta ya mũndũ,
- 6 nĩguo ũcarĩrĩrie mahĩtia makwa,

- o na ũtuĩragie mehia makwa,
 7 o na gũtuĩka wee nĩũũĩ atĩ ndiihĩtie,
 na ũkamenya atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩhota
 kũũhonokia moko-inĩ maku?
- 8 “Moko maku nĩmo maathondekire na
 makĩnyũmba.
 Rĩu nĩũgũkĩgarũrũka ũnyanange?
 9 Ririkana atĩ wanyũũmbire ta rĩũmba.
 Rĩu ũgũcooka ũndue rũkũngũ rĩngĩ?
 10 Githĩ ndwanjitire ta iria,
 na ũgĩcooka ũkĩĩmatia ta maguta marĩo,
 11 ũkĩĩhumbĩra na nyama na gĩkonde,
 na ũkĩohania mahĩndĩ na mĩkiha yakwa
 hamwe.
 12 Nĩwaaheire muoyo o na ũkĩnyonia ũtugi
 waku;
 naguo ũmenyereri waku nĩguo ũtũirie roho
 wakwa.
- 13 “No nĩwahithire maũndũ maya ngoro-inĩ
 yaku,
 na nĩnjũũĩ no warĩ na ũndũ ũyũ meciiria-inĩ
 maku:
 14 Ingĩehirie wee nĩwanyonaga,
 na ndũngĩagire kũũherithia nĩ ũndũ wa
 wĩhia wakwa.
 15 Kaĩ akorwo nĩnjĩhĩtie ndĩ na haaro-ĩ!
 O na ingĩguĩka ndiĩkĩte ũũru, ndingĩhota
 gũtiira mũtwe wakwa,
 nĩgũkorwo njyũrĩtwo nĩ thoni,
 na ngarikĩra mathĩĩna-inĩ makwa.
 16 Ingĩtiira mũtwe wakwa-rĩ, wee ũnjeemaga o
 ta mũrũũthi,

na ningĩ ũkonania ũhoti waku mūnene wa
kūnjūkĩrĩra.

17 Nĩundeheire aira angĩ manjūkĩrĩre,
na nĩwongereire marakara maku igūrũ
rĩakwa;
mbūtũ ciaku ikanjūkĩrĩra o ta makũmbĩ ma maaĩ
marũmanĩrĩire.

18 “Nĩ kĩĩ gĩatũmire ũndute nda ya maitũ?
Naarĩ korwo ndakuire itoneetwo nĩ maitho
ma mūdũ o na ũmwe.

19 Naarĩ korwo ndaciarirwo,
kana korwo ndaciarirwo njerekeirio
mbĩrĩra!

20 Githĩ matukũ makwa o na marĩ manini
matikirie gũthira?
Tigana na nĩ nĩguo ngĩe na gĩkeno gwa
kahinda kanini,

21 kamũira thiĩte kũrĩa mūdũ athiaga na nda-
cooke,
bũrũri wa nduma, o nduma nene ya gĩkuũ,

22 o bũrũri ũrĩa ũtukũ wakuo ũrĩ mūtumanu
mũno,
bũrũri wa nduma ya gĩkuũ, na ũtarĩ
kĩhaarĩro,
kũrĩa o na ũtheri ũhaana o ta nduma.”

11

Mĩario ya Zofaru

1 Nake Zofaru ũrĩa Mũnaamathi agĩcookia,
akĩũria atĩrĩ:

2 “Ciugo icio ciothe-rĩ, nĩcikwaga gũcookio?
Mwaria ũyũ-rĩ, nĩegũgĩtuo mwagĩrĩru?

- 3 Mwĩraho ũcio waku-rĩ, nĩguo ũgũkiria andũ
naguo?
No kwage mũndũ ũngĩgũkaania rĩrĩa
ũranyũrũrania?
- 4 Wee ũreera Ngai atĩrĩ, ‘Wĩtikio wakwa ndũrĩ
ũcuuke,
o na nĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ maku.’
- 5 Naarĩ korwo Ngai no aarie,
atumũre mũromo yake agũũkĩrĩre,
- 6 na akũguũrĩrie hitho cia ũũgĩ,
nĩ ũndũ ũũgĩ ũrĩa wa ma nĩ wa mũena iĩrĩ.
Menya ũndũ ũyũ; atĩ Ngai ndakũherithĩtie
kũringana na ũrĩa mehia maku maigana.
- 7 “Wee no ũhote kũmenya maũndũ marĩa
mahithe ma Ngai?
Kana no ũhote gũtuĩria kũna maũndũ ma
Mwene-Hinya-Wothe?
- 8 Maũndũ make nĩmatũũgĩru gũkĩra igũrũ, wee
nĩ atĩa ũngĩka?
Nĩ mariku gũkĩra ũriku wa mbĩrĩra, wee nĩ
atĩa ũngĩmenya?
- 9 Gĩthimo kĩamo nĩ kĩraihu gũkĩra thĩ
na nĩ kĩaramu gũkĩra iria rĩrĩa inene.
- 10 “Angĩũka agũikie njeera-rĩ,
acooke etane ciira-rĩ, nũũ ũngĩmũgĩria?
- 11 Ti-itherũ nĩoĩ andũ arĩa maheenanageria;
na rĩrĩa oona ũndũ mũũru-rĩ, githĩ
ndaũmenyaga?
- 12 No rĩrĩ, mũndũ ũtarĩ ũũgĩ ndangĩtuĩka mũũgĩ
o na rĩ,

o ta ũrĩa njaũ ya ndigiri ya gĩthaka ĩtarĩ
hĩndĩ ĩngĩciarwo ĩrĩ mũndũ.

- 13 “No rĩrĩ, ũngĩneana ngoro yaku kũrĩ Ngai,
na ũtambũrũkie moko maku kũrĩ we,
14 ũngĩheria mehia marĩa marĩ guoko-inĩ
gwaku,
na ũgirie ũũru ũikare thĩinĩ wa hema yaku-
rĩ,
15 hĩndĩ ĩyo no ũhote gũtiira ũthiũ waku na igũrũ
ũtegũconoka;
no ũrũgame wega ũtarĩ na guoya.
16 Ti-itherũ nĩũkariganĩrwo nĩ mathĩna maku,
ũmaririkanage o ta maaĩ marĩkĩtie
gũtherera.
17 Mũtũũrĩre waku nĩũgacangarara gũkĩra
mũthenya barigici,
nayo nduma ĩgaatuĩka o ta rũciinĩ.
18 Ũgũtũura ũrĩ na mwĩhoko tondũ ũrĩ na
ũgitĩri,
ũkehũgũraga harĩa ũrĩ, na ũkahurũka ũtarĩ
na ũgwati.
19 Nĩũgakomaga, gũtarĩ na mũndũ ũngĩtũma
wĩtigĩre,
nao andũ aingĩ nĩmakeyendithagia harĩ we.
20 No rĩrĩ, maitho ma andũ arĩa aaganu
nĩmakaaga kuona,
na matikoona gwa kũũrĩra;
naguo ũndũ ũrĩa meriragĩria ũgaatuĩka
mũcaayo wa gĩkuũ.”

12

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Hatirĩ njanja inyuĩ nĩ inyuĩ andũ,
naguo ũũgĩ ũgaathiranĩra na inyuĩ rĩrĩa
mũgaakua!
- 3 No rĩrĩ, ndĩ na ũmenyo o ta inyuĩ;
mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
Nũũ ũtooĩ maũndũ macio mothe?
- 4 “Nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo nĩ arata
akwa,
o na gũtuĩka nĩndakaĩire Ngai nake
akĩnjigua:
nĩ nduĩkĩte mũndũ wa gũthekererwo,
o na gũtuĩka ndĩ mũthingu na ndirĩ ũcuuke!
- 5 Andũ arĩa maikaraga megangarĩte
manyũrũragia mũtino,
makona ta ũndũ ũcio ũkoraga o andũ arĩa
magũrũ mao matenderũkaga.
- 6 Hema cia atunyani nĩcio ciikaraga igaaciire,
na andũ arĩa marakaragia Mũrungu nĩo
maikaraga na thayũ,
o acio makuuaga ngai yao na moko.
- 7 “No ta kĩũrie nyamũ, na nĩgũkũruta ũhoru,
kana ũrie nyoni cia rĩera-inĩ, na nĩgũkwĩra;
- 8 kana warĩrie thĩ, na nĩgũkũruta ũhoru,
kana ũkĩarĩrie thamaki cia iria-inĩ, nacio
nĩgũkũhe ũhoru.
- 9 Nĩ irĩkũ cia icio ciothe itooĩ
atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte ũndũ ũyũ?
- 10 Mĩoyo ya ciũmbe ciothe ĩrĩ guoko-inĩ gwake,
o na mĩhũmũ ya andũ othe.
- 11 Githĩ gũtũ gũtithuuranagia ciugo

- o ta ũrĩa rŭrĩmĩ rŭcamaga irio?
 12 Githĩ ũũgĩ ndũkoragwo na andũ arĩa akũrũ?
 Githĩ gŭtũũra mũno gŭtirehaga ũmenyo?
- 13 “Ũũgĩ na hinya nĩ cia Ngai;
 mataaro na ũmenyo nĩ ciake.
- 14 Kĩrĩa amomoraga gĩtingĩakwo rĩngĩ;
 mũndũ ũrĩa aahingĩra njeera gŭtirĩ mũndũ
 ũngĩmuohora.
- 15 Ahingagĩrĩria maaĩ, gũkaaga mbura;
 ningĩ aamarekereria makaananga bŭrũri.
- 16 Hinya na ũtooria nĩ ciake;
 mũheenio na mũheenania eerĩ no ake.
- 17 Aheani kĩa amatongoragia matarĩ nguo,
 na agatua aciirithania irimũ.
- 18 Nĩohoraga mũnyororo ĩrĩa athamaki moohaga
 andũ nayo,
 akamoocha mũcibi njohero.*
- 19 Athĩnjĩri-Ngai amatongoragia marutĩtwo
 nguo,
 na akang’aũrania andũ arĩa mehaandire
 tene.
- 20 Nĩakiragia mũromo ya aheani kĩa arĩa
 meehoketwo,
 nao athuuri akamatunya ũhoru wa
 gũkũũrana maũndũ.
- 21 We nĩagagĩra arĩa atĩku bata,
 nao arĩa marĩ na hinya nĩamatunyaga indo
 ciao cia mbaara.
- 22 Nĩaguũragia maũndũ marĩa mariku ma
 nduma,

---

* **12:18** Nguo cia kuohera njohero ihumbĩre thoni no cio ngombo ciefĩkĩrĩtio kwĩhumba.

- na nduma nene ya gĩkuũ akamiumĩria
ũtheri-inĩ.
- ²³ Anenehagia ndũrĩrĩ, agacooka agaciananga;
aingĩhagia ndũrĩrĩ, agacooka agacihurunja.
- ²⁴ Nĩagaagagia meciiria ma atongoria a gũkũ
thĩ;
akamaingata, morũũrage werũ-inĩ mũtheri
ũtarĩ njĩra.
- ²⁵ Mahambaataga nduma-inĩ kũrĩa gũtarĩ ũtheri;
ningĩ atũmaga matũgũũge ta mũndũ
mũrĩũ.

13

- ¹ “Atĩrĩrĩ, maitho makwa nĩmonete maũndũ
macio mothe,
matũ makwa nĩmamaiguĩte na
magataũkĩrwo nĩmo.
- ² Ūrĩa mũũĩ o na niĩ nĩnjũũĩ;
mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
- ³ No niĩ ndĩrenda kwaria na Mwene-Hinya-
Wothe,
na ngerirĩria gũciira na Mũrungu.
- ⁴ No inyuĩ-rĩ, mũranjigĩrĩra ndeto cia maheeni;
inyuothe mũrĩ athondekani a tũhũ!
- ⁵ Naarĩ korwo mwakira ki!
Ūndũ ũcio ũngĩtuĩka ũũgĩ harĩ inyuĩ.
- ⁶ Na rĩrĩ, thikĩrĩriai kĩhoo to gĩakwa;
iguai gũthaitana kwa mũromo yakwa.
- ⁷ Kaĩ mũngĩaria ũũru mũkĩarĩrĩria Mũrungu?
Kaĩ mũngĩaria maheeni igũrũ rĩake?
- ⁸ Kaĩ mũngĩmuonia kĩmenyano?
Kaĩ mũgũciirĩrĩra Mũrungu?

- 9 Angĩmũtuĩria inyuĩ-rĩ, ũndũ ũcio no ũtuĩke mweга?
 No mũmũheenie ta ũrĩa mũngĩheenia mũndũ?
- 10 Ti-itherũ no amũrũithie mũngĩtuĩka a kuonania kĩmenyano na hitho.
- 11 Hĩ, riiri wake ndũngĩmũmakia?
 Mũtingĩnyiitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wake?
- 12 Mĩario yanyu ya ũũgĩ nĩ thimo hũthũ o ta mũhu;
 ihooto cianyu no ta kwĩgitĩra na rĩũmba.
- 13 “Kirai ki, mũreke njarie;
 o ũrĩa ndĩrĩona-rĩ, rekei nyone.
- 14 Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ndĩtoonyie ũgwati-inĩ na ngaiga muoyo wakwa moko-inĩ makwa?
- 15 O na angĩnjũraga-rĩ, nĩ nowe ndĩrĩĩhokaga;
 na ti-itherũ nĩ ngatetera mĩthiĩre yakwa hau mbere yake.
- 16 Ti-itherũ, ũndũ ũyũ noguo ũgaatuĩka wa kũũhonokia,
 nĩgũkorwo mũndũ ũtooĩ Ngai ndangĩũmĩrĩria gũũka mbere yake!
- 17 Thikĩrĩriai weга ũhoro wakwa;
 matũ manyu nĩmakĩigue ũrĩa nguuga.
- 18 Ti-itherũ nĩhaarĩirie ciira wakwa,
 na nĩnjũũĩ nĩ nguoneka ndĩ wa kĩhooto.
- 19 Nĩ kũrĩ mũndũ ũngĩhota gũũthitanga?
 Angĩkorwo nĩ kũrĩ-rĩ, no gũkira ngũkira ngue.
- 20 “Wee Ngai, ta kũĩhe o maũndũ maya meerĩ,
 na ndigũcooka gũkwĩhitha:

- 21 Atĩrĩ, eheria guoko gwaku, gũikare kũraya na
nĩ,
na ũtige kũũmakia na imakania ciaku.
- 22 Ningĩ ũnjĩte na nĩngwĩtĩka,
kana ũkĩreke njarie, nawe ũnjookerie.
- 23 Nĩ mahĩtia na mehia maigana nĩ njĩkĩte?
Nyonia ihĩtia na rĩhia rĩakwa.
- 24 Ũraahitha ũthiũ waku nĩkĩ,
na ũkandua thũ yaku?
- 25 Nĩũngĩnyamaria ithangũ rĩrahurutwo nĩ
rũhuho?
Nĩũgũteng'erania na maragara momũ?
- 26 Nĩgũkorwo nĩ wandĩkĩte maũndũ marũrũ ma
kũnjũkĩrĩra,
na ũkaangaĩra igai rĩa mehia ma ũnini
wakwa.
- 27 Wohaga magũrũ makwa na mĩnyororo;
ũrangagĩra njĩra ciakwa ciothe
na ũndũ wa gũcora njoro makinya ma
magũrũ makwa.
- 28 “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ amocaga ta kĩndũ
kĩbuthĩte,
agathira ta nguo ĩrĩtwo nĩ memenyi.

14

- 1 “Mũndũ ũciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja-rĩ,
aikaraga o matukũ manini, namo
makaiyũrwo nĩ mathĩna.
- 2 Akũraga ta ihũa na agacooka akooma;
ahĩtũkaga na ihenya ta kĩĩruru, na
ndatũũraga.
- 3 Mũndũ ta ũcio wakĩmũkũũrĩra maitho?

- Mündũ ta ũcio wamũrehe mbere yaku aci-
irithio?
- 4 Nũũ ũngĩhota kũruta kĩndũ gĩtheru kuuma
harĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtarĩ gĩtheru?
Gũtirĩ o na ũmwe!
- 5 Matukũ ma mündũ nĩ matare;
nĩũtuĩte mũigana wa mĩeri yake,
na nĩũmũigĩire mĩhaka ĩrĩa ataangĩkĩra.
- 6 Nĩ ũndũ ũcio tiga kũmũrora, tigana nake,
nginya arũkie mĩthenya yake ta
mũthũkũmi.
- 7 “Mũtĩ-rĩ, nĩwĩrĩgagĩrĩrwo atĩ ũngĩtemwo,
no ũthethũke rĩngĩ,
na atĩ mathethũka maguo matikaaga.
- 8 O na mĩri yaguo ĩngĩkũrĩra thĩ
na gĩthukĩ kĩaguo kĩũmĩre tĩiri-inĩ,
9 ũngĩkaguucia maaĩ-rĩ, nĩũgathethũka
na ũrute hongwe ta mũtĩ wa kũhaandwo.
- 10 No mündũ akuuaga agathikwo;
aatuĩkana-rĩ, ndacookaga kuonwo rĩngĩ.
- 11 O ta ũrĩa maaĩ mahũũaga kũu iria-inĩ,
na ta ũrĩa mũtaro wa rũũĩ ũng’araga
ũkooma-rĩ,
- 12 ũguo noguo mündũ akomaga na ndacookaga
gũũkĩra rĩngĩ;
o nginya rĩrĩa igũrũ rĩgaathira-rĩ,
andũ matirĩ hĩndĩ magookĩra kana
maarahũrwo mookĩre.
- 13 “Naarĩ korwo wahitha thĩinĩ wa mbĩrĩra,
na ũnjige hitho-inĩ nginya rĩrĩa marakara
maku magaathira!
Naarĩ korwo wandũira gĩathĩ,

- ũgaacooka kũndirikana hĩndĩ ĩyo.
- 14 Mũndũ akua-rĩ, nĩagatũũra muoyo rĩngĩ?
Matukũ makwa mothe ma wĩra mũritũ-rĩ,
ngweterera ihinda rĩakwa rĩa kwerũhĩrio
hinya rĩkinye.
- 15 Wee ũgetana, na niĩ nĩngagwĩtĩka;
na nĩũkeerirĩria kĩũmbe gĩkĩ wombire na
moko maku.
- 16 Hĩndĩ ĩyo nĩũgatara makinya makwa,
no ndũkarũmbũiya mehia makwa.
- 17 Mahĩtia makwa meekĩrĩtwo mondo-inĩ,
ĩkoohwo na ĩkahũũrwo mũhũũri;
nĩũkahumbĩra mehia makwa.
- 18 “No rĩrĩ, o ta ũrĩa kĩrĩma kĩenjekaga na
gĩkamomoka,
na o ta ũrĩa rwaro rwa ihiga rũeheragio
handũ ha ruo,
- 19 na o ta ũrĩa maaĩ mamuthũraga mahiga,
na o ta ũrĩa mbura nene ĩtwaraga tũĩri-rĩ,
ũguo noguo wanangaga kĩĩrĩgĩrĩro kĩa
mũndũ.
- 20 Wee ũmũtooragia o rĩmwe rĩa kũigana, nake
agathira;
ũgarũraga gĩthiithi gĩake ũrĩa kĩhaana, na
ũkamũingata.
- 21 Ariũ ake mangĩheo gĩtũĩo, ndangĩmenya ũhoru
ũcio;
mangĩconorithio, we ndoonaga ũndũ ũcio.
- 22 We no ruo rwa mwĩrĩ wake aiguga,
nake atũũraga o ecaayagĩra.”

15

Mĩario ya Elifazu

- ¹ Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani akĩũria atĩrĩ:
² “Mũndũ mũũgĩ no acookie ũhoru na
 kwĩgereria,
 kana aiyũrie nda yake na rũhuho ruumĩte
 na irathĩro?
³ No eciirĩre na ciugo cia tũhũ,
 kana na mĩario ĩtarĩ bata?
⁴ No wee-rĩ, nĩuracambia ũhoru wa gwĩtigĩra
 Ngai,
 na ũkagirĩria ũhoru wa andũ kwĩrutĩra
 Mũrungu.
⁵ Mehia maku nĩmo mataaraga kanua gaku;
 nawe ũthuurĩte kwaria na rũrĩmĩ rwa
 mũndũ mwara.
⁶ Kanua gaku wee mwene nĩko karagũtuĩra ciira,
 ti gakwa:
 nayo mĩromo yaku wee mwene ĩkaaria ũira
 wa gũgũũkĩrĩra.
- ⁷ “Wee nĩwe mũndũ wa mbere gũciarwo?
 Wee-rĩ, waciarirwo mbere ya irĩma igĩe ho?
⁸ Wee nĩũthikagĩrĩria ndundu ya Ngai?
 Wee wiki-rĩ, nowe ũrigĩtie na ũũgĩ?
⁹ Nĩ atĩa ũũĩ ithuĩ tũtooĩ?
 Nĩ ũmenyo ũrĩkũ ũrĩ naguo ithuĩ tũtarĩ?
¹⁰ Tũrĩ na athuuri marĩ na mbuĩ na arĩa akũrũ
 mũno,
 andũ akũrũ o na gũkĩra thoguo.
¹¹ Ndũiganĩtwo nĩ ũhoorerania wa Mũrungu,
 o na kana ũhoru ũcio warĩirio na ũhooreri?
¹² Ngoro yaku ĩgũteete nĩkĩ,
 na nĩ kũĩ kĩratũma ũikare ũkiunaga maitho,
¹³ nĩguo werekerie marakara maku kũrĩ
 Mũrungu,

o na ũgaitũrũra ciugo ta icio kuuma kanua gaku?

- 14 “Mũndũ akĩrĩ kī, atĩ no ahote gũtuĩka mũtheru,
o na mũndũ ũciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-nja nake akĩrĩ kī,
atĩ no ahote gũtuĩka mũthingu?”
- 15 Angĩkorwo Ngai ndangĩhota kwĩhoka andũ arĩa ake aamũre-rĩ,
na kũngĩkorwo o na igũrũ ti gũtheru maitho-inĩ make-rĩ,
- 16 mũndũ akĩrĩ kī atĩ amwĩhoke?
Mũndũ nĩ mwaganu na nĩ kĩmaramari,
anyuuaga waganu ta maaĩ!
- 17 “Wee ta thikĩrĩria na nĩngũgũtaarĩria;
reke ngwĩre ũrĩa nyonete,
- 18 ngwĩre ũrĩa andũ arĩa oogĩ moigĩte,
matekũhitha ũndũ o na ũmwe wa ũhoru ũrĩa maaheirwo nĩ maithe mao,
- 19 (o acio oiki maaheetwo bũrũri hĩndĩ irĩa gũtaarĩ mũndũ wa kũngĩ watuĩkanagia gatagatĩ-inĩ kao):
- 20 Atĩrĩ, mũndũ mwaganu akoragwo na mĩnyamaro matukũ make mothe.
Matukũ mothe ma ũcio ũtarĩ tha-rĩ,
maigĩrwo o mĩnyamaro.
- 21 Aiguaga o mĩgambo ya kũmakania mũno;
hĩndĩ irĩa maũndũ mothe moneka ta marĩ mega-rĩ,
atunyani makamũtharĩkĩra.
- 22 Ndarĩ na kĩrĩgĩrĩro gĩa gwĩthara kuuma nduma-inĩ;

- etereirio kũũragwo na rũhiũ rwa njora.
- 23 Orũũraga agĩcaragia irio, oragie atĩrĩ, ‘Irĩ na kũ?’
Aikaraga amenyete atĩ mũthenya wa nduma
ũrĩ o hakuhi.
- 24 Mĩnyamaro na ruo rwa ngoro nĩcio
imũmakagia;
imũtooragia taarĩ mũthamaki wĩhaarĩirie
kũmũtharĩkĩra,
- 25 nĩ ũndũ ainainagĩria Mũrungu ngundi,
na akang’athĩria Mwene-Hinya-Wothe,
- 26 akamũguthũkĩra ang’athĩtie,
arĩ na ngo yake mata ya hinya.
- 27 “O na gũtuĩka ũthiũ wake nĩ mũnoru,
na njohero yake ikaneneha nĩ kũnora-rĩ,
- 28 agaatũũraga matũũra maanangĩku,
na aikarage nyũmba itatũũragwo nĩ mũndũ,
nyũmba itigairie o kũmomoka ituĩke
ihumbu cia mahiga.
- 29 Ndagacooka gũkorwo arĩ mũtongu, naguo
ũtonga wake ndũgatũũra,
o na kana indo ciake itheereme kũu bũrũri-
inĩ.
- 30 Ndakahota kũũrĩra nduma;
rũrĩrĩmbĩ nĩrũkahoohia thuuna ciake,
nayo mĩhũmũ ya kanua ka Ngai
nĩkamweheria.
- 31 Nĩatige kwĩheenia na ũndũ wa kwĩhoka
maũndũ ma tũhũ,
nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ makaamũrehere.
- 32 Ihinda rĩake rĩtanakinya-rĩ, nĩakarĩhio
mũigana wake wothe,
na honge ciake itikarura.

- 33 Agaatuĩka ta mũthabibũ ũhũrũrĩtwo thabibũ
ciaguo itarĩ njĩru,
ahaane ta mũtamaiyũ ũraita kĩro kĩaguo.
- 34 Nĩgũkorwo andũ a thiritũ ya arĩa matooi Ngai
matũũraga marĩ thaata,
na mwaki nĩũgaacina hema cia arĩa
mendete mahaki.
- 35 Magĩaga nda cia mathĩna, na magaciara
waganu;
nda ciao ithugundaga o maheeni.”

16

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Nĩnjiguĩte maũndũ maingĩ ta macio;
inyuothe mũrĩ ahoorerania a
kũnyamarania!
- 3 Mĩario iyo yanyu mũingĩ ya mũhũhũtĩko-rĩ,
ndĩrĩithira?
Nĩ kũ kĩramũthĩnia, gĩgatũma mũtinde
mũgĩkararania?
- 4 O na nĩ no njarie ta inyuĩ, korwo nĩ inyuĩ mũrĩ
harĩa ndĩ;
nĩ no njarie mũario mũega ya kũmũciirithia
na ndĩmũinainĩrie mũtwe.*
- 5 No rĩrĩ, kanua gakwa no kamũũmĩrĩrie;
ũhoorerania uumĩte mũromo-inĩ yakwa no
ũmũhoorerie.
- 6 “No o na ndaaria-rĩ, ruo rwakwa rũtirathira;
o na ndegirĩrĩria kwaria-rĩ, rũtiranjeherera.

---

* **16:4** Kũinainĩria mũndũ mũtwe kuonanagia kũnyarara mũndũ ũcio, na kũu kwarĩ kũmũruma.

- 7 Ti-itherũ, Wee Ngai nĩũnogeetie;
nĩũharaganĩtie nyũmba yakwa yothe.
- 8 Wee nĩũnjoheete, naguo ũndũ ũcio ũgatuĩka
ũira;
ũhĩnju ũyũ ndĩ naguo nĩwambararĩte
ũkaanyumbũra ũrĩa ndariĩ.
- 9 Ngai nĩandooretie na akandembũranga nĩ ũrĩa
arakarĩte,
akaahagaranĩria magego;
ũcio thũ yakwa nĩangũũrĩire maithe.
- 10 Andũ nĩmathamĩtie tũnua twao maathek-
erere;
mangũthaga rũthĩa makĩinyũrũragia,
na makanyiitana hamwe manjũkĩrĩre.
- 11 Mũrungu nĩandekereirie kũrĩ andũ arĩa ooru,
na akanjikia mĩtego-inĩ ya arĩa aaganu.
- 12 Nĩ ndaikarĩte wega, nowe agĩthethera;
aanyiitire mũmero, akĩhehenja.
We andũite cabaa wake wa kũrathagwo;
13 aikia a mĩguĩ ake nĩmandigiicĩirie.
Aratheeca higo ciakwa atarĩ na tha,
na agaita maaĩ makwa ma nyongo thĩ.
- 14 Aatharĩkagĩra maita maingĩ maingĩ;
anguthũkagĩra ta njamba ya ita.
- 15 “Ndumĩire gĩkonde gĩakwa kĩa mwĩrĩ nguo ya
ikũnia,
na ngahitha thiithi wakwa rũkũngũ-inĩ.
- 16 Ũthiũ wakwa nĩũtunĩhĩte nĩkũrĩra,
nduma nene ĩgakĩhumbĩra maithe makwa;
- 17 no rĩrĩ, moko makwa matirĩ ũndũ wa ũhinya
mekĩte
namo mahooya makwa nĩ matheru.

- 18 “Wee thĩ-rĩ, ndũkahumbĩre thakame yakwa;
kĩrĩro gĩakwa kĩroaga gũkaahuurũkio!
- 19 O na rĩu-rĩ, mũira wakwa arĩ igũrũ;
ũcio mũnjiirĩrĩri arĩ o igũrũ.
- 20 Mũũthaithanĩrĩri nĩ mũrata wakwa
rĩrĩa maitho makwa maraita maithori harĩ
Ngai;
- 21 nĩathaithanagĩrĩra mũndũ kũrĩ Ngai,
o ta ũrĩa mũndũ athaithanagĩrĩra
mũratawe.
- 22 “No mũaka mũnini ĩgũthira,
thĩ rũgendo rũrĩa mũndũ athiiaga na nda-
cooke.

17

- 1 Roho wakwa nĩmũthuthĩku,
matukũ makwa nĩmathirĩte, mbĩrĩra nĩyo
ĩnjeteraire.
- 2 Ti-itherũ thiũrũrũkĩirio nĩ andũ a kũũnyũrũria;
maitho makwa no nginya meerorere
rũmena rwao.
- 3 “Wee Ngai-rĩ, ta kũhe kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra
thiirĩ wakwa kĩrĩa ũretia,
tondũ-rĩ, nũũ ũngĩ ũngũĩtikĩra kũruta kĩndũ
gĩaake kũndũgamĩrĩre?
- 4 Wee nĩwaagithĩtie meciiria mao ũmenyo;
nĩ ũndũ ũcio ndũngĩmetĩkĩria mahootane.
- 5 Mũndũ angĩkaana arata ake nĩ ũndũ wa kĩheo-
rĩ,
maitho ma ciana ciake nĩmakoora.
- 6 “Ngai nĩanduĩte mũndũ wa kuunwo thimo nĩ
andũ othe,

- nduikite mündũ wa gũtuagĩrwo mata ũthiũ
nĩ andũ.
- 7 Maitho makwa nĩ maroora nĩ gwĩthikĩra;
ciĩga ciakwa ciothe ihũthĩte o ta kĩruru.
- 8 Andũ arĩa arũngĩrũru nĩmagegetio nĩ ũhoro
ũcio;
andũ arĩa matarĩ na ũũru mekĩte
nĩmarahũkĩte mokĩrĩre andũ arĩa matooĩ
Ngai.
- 9 O na kũrĩ ũguo-rĩ, arĩa athingu nĩmarĩrũmagia
njĩra ciao,
nao arĩa marĩ moko matheru
nĩmarĩongagĩrũru hinya.
- 10 “No rĩrĩ, ta gĩũkei inyuothe, geriai o rĩngĩ!
Nĩ ndirĩ ndĩrona mündũ mũũgĩ gatagatĩ
kanyu.
- 11 Matukũ makwa nĩ mathiru, mĩbango yakwa
nĩmĩharaganie,
o na merirĩria ma ngoro yakwa.
- 12 Andũ aya magarũraga ũtukũ makaũtua
mũthenya;
nduma yamakinyĩrĩra moigaga atĩrĩ, ‘Ũtheri
ũrĩ o hakuhĩ.’
- 13 Angĩkorwo mũciĩ ũrĩa njĩrĩgĩrĩire no mbĩrĩra,
angĩkorwo ingĩara ũrĩrĩ wakwa o nduma-
inĩ-rĩ,
- 14 angĩkorwo no njĩire ũhoro wa kũbutha atĩrĩ,
‘Wee nĩwe baba,’
na njĩire kĩgunyũ atĩrĩ, ‘Wee nĩwe maitũ’
kana ‘Nĩwe mwarĩ wa maitũ-rĩ’,
- 15 mwĩhoko wakwa ũkĩrĩ kũ?
Nũũ ũngĩnyonera mwĩhoko?

- 16 Na rĩrĩ, mwĩhoko nĩũharũrũkĩte nginya
ihingo-inĩ cia gĩkuũ?
Nĩtũgũgũikũrũkania hamwe rũkũngũ-inĩ?”

18

Mĩario ya Bilidadi

- 1 Ningĩ Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia,
akĩũria atĩrĩ:
2 “Ūrĩtiga kwaria mĩario ĩno rĩ?
Gĩa na ũũgĩ nĩguo o na ithuĩ tũhote kwaria.
3 Nĩ kĩ kĩratũma ũtuone tũhaana ta ng’ombe,
na tũgatuuo irimũ maitho-inĩ maku?
4 Wee ũrehanyũrũra nĩ ũndũ wa ũrĩa ũrakarĩte-
rĩ,
thĩ no ĩthaamwo nĩ ũndũ waku?
Kana no nginya ndwaro cia mahiga cieherio
harĩa itũire?
5 “Tawa wa mũndũ mwaganu nĩmũhorie;
rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki wake nĩrũtigĩte
gwakana.
6 Ūtheri ũrĩa ũrĩ thĩnĩ wa hema yake ũtuĩkĩte
nduma;
naguo tawa ũrĩa ũrĩ hakuhĩ nake ũkahora.
7 Hinya wa mũkinyũkĩrie wake nĩmũhũthie;
namo mathugunda make makamũgũithia
thĩ.
8 Makinya make mamũikagia wabu-inĩ,
nake akoorũraga thĩnĩ wa marima mayo.
9 Mũtego ũmũnyiitĩire ndiira-inĩ ya kũgũrũ;
mũtego ũgakĩmũrũmia biũ.
10 Ahithĩirwo kĩaana kĩa rũrigi tĩiri-inĩ,
akaambĩrwo mũtego njĩra-inĩ yake.

- 11 Imakania imuumagĩrĩra na mĩena yothe,
na ikamũteng'eragia harĩa hothe aagerera.
- 12 Mũtino nĩumũhũũtĩire;
mwanangĩko wetereire agwe.
- 13 Mũtino ũrĩaga icunjĩ cia gĩkonde gĩake;
narĩo irigithathi rĩa gĩkuũ
rĩgatambuura cĩga ciake.
- 14 Aguucĩtio, akarutwo ũgitĩri-inĩ wa hema yake,
na agatwarwo kũrĩ mũthamaki wa imakania.
- 15 Mwaki nĩguo ũtũũraga hema-inĩ yake;
ũbiriti ũgwakana nũhurunjĩtwo gĩkaro
gĩake.
- 16 Mĩri yake yũmagĩra tũri-inĩ,
nacio hongge ciake ikahooa na igũrũ.
- 17 Kĩirikano gĩake nĩ gĩgaathira thĩ;
ndarĩ rĩtwa bũrũri-inĩ.
- 18 Akaarutũrũrwo ũtheri-inĩ atwarwo nduma-inĩ
na nĩakaingatwo oime thĩ ĩno.
- 19 Ndarĩ ciana kana njiaro thĩinĩ wa andũ ao,
o na ndarĩ mũndũ wake ũgaatigara kũrĩa
aatũũraga.
- 20 Andũ a mwena wa ithũĩro nĩmakagegio nĩ
maũndũ marĩa mamũkorete;
andũ a mwena wa irathĩro manyiitwo nĩ
kĩmako.
- 21 Ti-itherũ ũguo nĩguo gĩkaro kĩa mũndũ mwanu
gũkahaana;
kũndũ kwa mũndũ ũrĩa ũtooĩ Mũrungu-rĩ,
gwake kũhaana ũguo.”

19

Mĩario ya Ayubu

- 1 Nake Ayubu akĩũria atĩrĩ:
 2 “Mũkũũnyariira nginya-rĩ,
     mũkĩihehenjaga na ciugo?
 3 Rĩu mũrĩ kũndetia maita ikũmi;
     mũũtharĩkĩire mũtarĩ na thoni.
 4 Angĩkorwo nĩ ma atĩ nĩhĩtĩtie njĩra,
     ihĩtia rĩakwa rĩgũikara rĩrĩ thĩina wakwa.
 5 Mũngĩkorwo ti-itherũ nĩmũgwĩtũũgĩria igũrũ
     rĩakwa,
     na mũgĩe na mweke wa kũnjũkĩrĩra nĩ ũndũ
     wa ũguo njonorithĩtio,
 6 no kĩmenyei atĩ Ngai nĩwe ũũhĩtĩrie,
     akandigiicĩria na wabu wake.

 7 “O na gũtuĩka nĩngayaga ngoiga atĩrĩ,
     ‘Ndĩmũhĩtĩrie!’ Nĩ ndirĩ ũndũ
     njookagĩrio;
     o na gũtuĩka nĩhooyaga ndeithio, gũtirĩ
     kĩhooto nyonaga.
 8 Nĩahingĩire njĩra na nĩ ndingĩhota kũhĩtũka;
     tũcĩra twakwa nĩatwĩkĩrite nduma.
 9 Nĩanjaũrite gĩtĩio gĩakwa,
     na akanduta thũmbĩ mũtwe.
 10 Andarũrangaga kuuma mbarĩ ciothe nginya
     ngathira;
     amunyaga mwĩhoko wakwa o ta mũtĩ.
 11 Marakara make nĩmanjakanĩire;
     andaraga hamwe na thũ ciake.
 12 Mbũtũ ciake cia ita injerekagĩra na hinya;
     ciakaga ihumbu cia kũnjũkĩrĩra,
     igathiũrũrũkĩria hema yakwa.

 13 “Nĩanyamũranĩtie na ariũ a baba
     makaahutatĩra;

- andũ arĩa tũyaine nao nĩmeĩndigithĩtie biũ.
- 14 Andũ a mbarĩ ciitũ nĩmathiĩte makandiga;
arata akwa nĩmariganĩrwo nĩ nĩĩ.
- 15 Ageni akwa na ndungata ciakwa cia andũ-a-
nja matuaga ta matanjũĩĩ;
maanyonaga ta ndĩ mũndũ uumĩte kũndũ
kũngĩ.
- 16 Njĩtaga ndungata yakwa, no ndĩngĩnjĩtika,
o na ndĩmĩthaiithĩte na kanua gakwa nĩĩ
mwene.
- 17 Mĩhũmũ ya kanua gakwa nĩmĩnungu harĩ
mũtumia wakwa;
nduĩkĩte wa kũmenwo harĩ ariũ a maitũ.
- 18 O na tũhĩ tũrĩa tũnini nĩtũũnyararĩte,
rĩrĩa ndatumĩrĩa no gũũthekerera
tũũthekagĩrĩa.
- 19 Arata akwa arĩa manguhĩrĩirie othe
nĩmathũire;
andũ arĩa nyendeete nĩmahutatĩire
makaanjũkĩrĩa.
- 20 Nĩĩ thirĩte ngatigara o gĩkonde na mahĩndĩ;
nĩĩ ndigarĩrwo no kĩni kĩa magego giiki.
- 21 “Njiguĩrai tha, inyuĩ arata akwa, iguai tha,
nĩgũkorwo guoko kwa Ngai nĩkũngũthĩte.
- 22 Mũthingatanaga na nĩĩ o ta ũrĩa Mũrungu
aathingataga nĩkĩ?
Mũtirĩ mũraiganwo nĩ nyama ciakwa?
- 23 “Naarĩ korwo ciugo ciakwa nĩciandĩkĩtwo,
igakĩandĩkwo ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo,
- 24 igakarwo na karamu ga kĩgera igũrũ rĩa
ngocorai,

kana igakururwo rwaro-inĩ rwa ihiga itũũre
nginya tene!

25 Nĩnjũũĩ atĩ Mũngũũri arĩ muoyo,
na atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩwe ũkaarũgama thĩ
ĩno.

26 Nakĩo gĩkonde gĩkĩ gĩakwa kĩarĩkia gũthira,
na mwĩrĩ ũyũ wa nyama ũkorwo ũtarĩ ho,
hĩndĩ ĩyo nĩ ngoona Ngai;

27 nĩ mwene nĩngamwĩonera na maitho,
nĩ mwene, ti mũndũ ũngĩ.

Ĩ ngoro yakwa ndĩkĩrĩ na wendo mũnene!

28 “Mũngiuga atĩrĩ, ‘Ĩ nĩtũthingatane nake,
kuona atĩ nĩwe kĩhumo gĩa thĩina ũyũ,’

29 inyuĩ ene nĩmwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra rūhiũ
rwa njora;

nĩgũkorwo mang’ũrĩ nĩmakarehithia
kũherithanio na rūhiũ rwa njora,

na hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ kũrĩ
ũtuanĩri wa ciira.”

20

Mĩario ya Zofaru

1 Nake Zofaru ũrĩa Mũnaamathi agĩcookia
atĩrĩ:

2 “Meciiria makwa nĩ mathĩnĩku, na nĩkĩo
ngũcookia,
nĩ ũndũ nĩndangĩkĩte mũno.

3 Ndĩraigua irũithia rĩa kũnjonorithia,
naguo ũmenyo wakwa nĩũranjĩkĩra hinya
wa gũcookia.

4 “Ti-itherũ nĩũũĩ ũrĩa gũtũire kuuma tene

- rĩrĩa mũndũ aigirwo gũkũ thĩ ĩno,
⁵ atĩ kũrũhĩa kwa arĩa aaganu no gwa kahinda,
 o nakĩo gĩkeno kĩa andũ arĩa matooi Ngai no
 gĩa kahinda kanini.
- ⁶ O na gũtuĩka mwĩtĩio wake nĩ ũkinyaga o
 igũrũ,
 naguo mũtwe wake ũkahutia matu-rĩ,
⁷ agaathira nginya tene o ta mai make mwene;
 arĩa manamuona mooragie atĩrĩ, ‘Kaĩ aathi-
 ire kũ?’
- ⁸ Airagĩria ta kĩroto, akaaga kuoneka rĩngĩ,
 akaingatwo ta kĩoneki kĩa ũtukũ.
- ⁹ Riitho rĩrĩa rĩamuonaga rĩtikamuona rĩngĩ;
 harĩa aakaraga hatikamuona rĩngĩ.
- ¹⁰ Ciana ciake ikaageragia kwĩguithania na
 athĩni;
 moko make mwene no nginya magaacookia
 ũtonga wake kũrĩa aaũrutire.
- ¹¹ Hinya wa wĩthĩ ũrĩa ũiyũrite mahĩndĩ-inĩ
 make
 ũgaakoma hamwe nake rũkũngũ-inĩ.
- ¹² “O na gũtuĩka ũũru ũrĩ mũrĩo ũrĩ kanua gake,
 na nĩũhithaga rungu rwa rũrĩmĩ rwake,
¹³ o na gũtuĩka ndangĩhota kũũreikia
 na aũigaga kanua gake-rĩ,
¹⁴ irio ciake nĩĩkarũra irĩ nda yake;
 igaatuĩka ũrũrũ wa ndũira thĩinĩ wake.
- ¹⁵ Nĩagatahĩka ũtonga ũrĩa ameretie;
 Mũrungu nĩagatũma aũtahĩke.
- ¹⁶ Nĩakoonga thumu wa nyoka;
 magego ma nyoka nĩmo makaamũũraga.
- ¹⁷ Ndagakenera tũrũũĩ,

- njũũ iria ithereraga ũũkĩ na ngorono.
- 18 Kĩndũ kĩa anogeire no nginya agagĩcookia atakĩrĩte;
ndagakenera uumithio wa wonjoria wake.
- 19 Nĩgũkorwo nĩahinyĩrĩrie athĩni, akamatiga matarĩ na kĩndũ;
nĩatunyanĩte nyũmba iria ataakire.
- 20 “Ti-itherũ merirĩria make matingĩthira;
ndangĩihonokia na indo iria eigĩire.
- 21 Gũtirĩ kĩndũ atigĩirio gĩa kũrĩa;
ũtonga wake ndũgatũũra.
- 22 Hĩndĩ ĩrĩa aiganĩire nĩ ũndũ wa kũingĩhia
indo, mĩnyamaro nĩkamũnyiita;
ũkĩa nĩkamũkora na nditi nene.
- 23 Hĩndĩ ĩrĩa aiyũrĩtie nda yake-rĩ,
nĩguo Ngai akaarekereria marakara make
mahiũ mamũkore
na amuurĩrie mahũũra make.
- 24 O na angĩũrĩra indo cia mbaara cia kĩgera,
akaarathwo na mũguĩ wa gĩcango.
- 25 Aũcomoraga kuuma ng’ong’o wake,
mũtheece ũcio mũkengu akaũcomora ku-
uma ini-inĩ rĩake.
- Imakania nĩkamũkorerera;
26 nduma nene nĩyeteraire igĩna ciake.
- Mwaki ũtarĩ mũhurutĩre nĩkamũcina,
na ũniine kĩa gĩtigaire thĩnĩ wa hema
yake.
- 27 Igũrũ nĩrĩkaguũria wĩhia wake;
thĩ nayo nĩkarahũka ĩmũũkĩrĩre.
- 28 Kĩguũ nĩgĩgathereria nyũmba yake,
indo cia nyũmba yake ithererio nĩ kĩguũ
mũthenya ũcio wa mang’ũrĩ ma Ngai.

29 Ūcio nĩguo ũndũ ũrĩa Ngai agayagĩra arĩa aaganu,
igai rĩrĩa maathĩrĩrwo nĩ Mũrungu.”

21

Mĩario ya Ayubu

- 1 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
2 “Thikĩrĩriai wega ciugo ciakwa;
rekei ũndũ ũyũ ũtuĩke nĩguo
mũkũũhooreria naguo.
3 Ngirĩrĩriai na nĩ njarie,
na ndaarĩkia kwaria-rĩ, mũgĩcooke
mũũnyũrũrie.
4 “Nĩ-rĩ, kaĩ mateta makwa meerekeirio mũndũ?
Ngũkĩaga kũremwo nĩ gũkirĩrĩria nĩkĩ?
5 Ta ndorai mũgege;
mwĩnyiite tũnua twanyu na moko nĩ
kũmaka.
6 Ndĩciiragia ũhoru ũyũ ngamaka mũno;
ngethithimũkwo nĩ mwĩrĩ, ngambĩrĩria
kũinaina.
7 Atĩrĩ, andũ arĩa aaganu marekagwo matũũre
muoyo nĩkĩ,
magakũra o na magakĩrĩrĩria kũgĩa na
ũhoti?
8 Nĩmeonagĩra ciana ciao ikĩgaacĩra kũu marĩ,
makoona rũciaro rwao rũkĩĩhaanda mbere
ya maitho mao.
9 Mĩcĩi yao iĩkaraga iĩgitĩrwo na iĩtarĩ na guoya;
naruo rũthanju rwa Ngai rũtimahũũraga.
10 Ndegwa ciao itiagaga kũgwatia;
ng’ombe ciao iciaraga, na itihunaga.

- 11 Moimagaragia twana twao tũingĩ o ta rũũru;
ciana icio ciao ikaina igĩtũrũhaga.
- 12 Nao o ene mainaga makĩhũũraga tũhembe na
inanda cia mũgeeto;
mekenagia na mũgambo wa mũtũrirũ.
- 13 Matũũraga mũaka yao magaacĩire,
na magathĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ na thayũ.
- 14 Na no-o meeraga Mũrungu atĩrĩ, 'Thĩ! Tigana
na ithũ!
Tũtikwenda kũmenya njĩra ciaku.
- 15 Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũ, atĩ nĩguo
tũmũtungatagĩre?
Tũkũgunĩka nakĩ tũngĩmũhooya?'
- 16 No rĩrĩ, kũgaacĩra kwao gũtirĩ moko-inĩ mao
ene,
nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra
kĩa andũ arĩa aaganu.
- 17 "Na rĩrĩ, nĩ maita maigana tawa wa arĩa
aaganu ũhoragio?
Nĩ maita maigana makoragwo nĩ mũtino,
na nĩ maita maigana Ngai amagayagĩra ruo
nĩ kũmarakarĩra?
- 18 Nĩ maita maigana matuĩkaga ta nyeki nyũmũ
ĩkũhurutwo nĩ rũhuho,
o na kana ta maragara marĩa mombũragwo
nĩ kĩhuhũkanio?
- 19 Kuugagwo atĩrĩ, 'Ngai aigagĩra ciana iherithia
rĩa ithe wao.'
No rĩrĩ, nĩ kaba Ngai aherithie mũndũ ũcio
we mwene,
nĩguo amenye nĩehĩtie!
- 20 Maitho make nĩmeyonere mwanangĩko wake
mwene;

nĩarekwo akunde mang'ũrĩ ma Mwene-Hinya-Wothe.

21 Nĩ ũndũ-rĩ, anga no eetangaga ha ũhoru wa andũ ake arĩa agaatiga na thuutha, matukũ make maathira?

22 “Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩhota kũruta Mũrungu atĩ nĩguo agĩe na ũmenyo, kuona atĩ Mũrungu nĩwe ũtuanagĩra ciira, o na agatuĩra arĩa atũũgĩirie mũno?”

23 Nĩ kũrĩ mũndũ ũkuuaga arĩ na hinya wake wothe,

arĩ mũgitĩre wega biũ, na arĩ na thayũ,

24 mwĩrĩ wake ũheetwo irio wega, na mahĩndĩ ma mĩthiimo yake marĩ o maigũ.

25 Mũndũ ũngĩ agakua arĩ na marũrũ ma ngoro, atarĩ aakenera kĩndũ kĩega o na kĩ.

26 Makomaga o ro ũndũ ũmwe tĩiri-inĩ, na eerĩ-rĩ, igunyũ ikamahumbĩra.

27 “Nĩ nĩnjũũ wega ũrĩa mũreciiria, ngamenya mathugunda manyu maakũhĩtĩria namo.

28 Mũrooria atĩrĩ, ‘Rĩu nyũmba ya mũndũ ũrĩa mũnene ikĩrĩ ha, na hema irĩa andũ aaganu maratũũraga-rĩ, ikĩrĩ ha?’

29 Kaĩ mũtarĩ muoria andũ arĩa mathiiaga ng'endo?

Kaĩ mũtarũmbũyagia ũrĩa mamwĩraga:

30 atĩ mũndũ ũrĩa mwaganu nĩ aiguagĩrwo tha mũthenya wa mũtino, atĩ nĩahonokagio mũthenya wa mang'ũrĩ?

- 31 Nũũ ũreganaga na mĩtugo ya mũndũ mwaganu maitho-inĩ make?
Nũũ ũmũrĩhagia kũringana na maũndũ marĩa aaneka?
- 32 Atwaragwo mbĩrĩra-inĩ,
nayo mbĩrĩra yake ĩkarangagĩrwo.
- 33 Tĩĩri wa gĩtuamba nĩũrĩ mũrĩo harĩ we;
andũ othe nĩwe marũmagĩrĩra,
na kĩrĩndĩ gĩtangĩtarĩka gĩgathiiaga mbere yake.
- 34 “Mwakĩhota atĩa kũũhooreria na ndeto cia tũhũ?
Hatĩrĩ kĩndũ gĩtigaru harĩ macookio manyu tiga o maheeni!”

22

Mĩario ya Elifazu

- 1 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani agĩcookia atĩrĩ:
2 “Mũndũ aahota kũguna Mũrungu?
O na mũndũ mũũgĩ-rĩ, akĩhota kũmũguna?
3 Nĩ gĩkeno kĩrĩkũ ũthingu waku ũngĩrehere
Mwene-Hinya-Wothe?
Nĩ uumithio ũrĩkũ angĩgĩa naguo angĩkorwo
mĩthĩire yaku ndĩrĩ ũcuuke?
- 4 “Arakũrũithia na agagũthitanga
nĩ ũndũ wa wĩtigĩri Ngai waku?
5 Githĩ waganu waku ti mũnene?
Mehia maku-rĩ, makĩrĩ mũthia?
6 Wetirie ũgitĩri kuuma kũrĩ ariũ a thoguo hatarĩ
gĩtũmi;
nĩwaũrire andũ nguo, ũkĩmatiga njaga.

- 7 Arĩa anogu ndwamaheire maaĩ,
na nĩwaimire arĩa ahũtu irio,
- 8 o na gũtuĩka warĩ mũndũ ũrĩ hinya, ũrĩ na
mĩgũnda:
mũndũ ũheetwo gĩtĩo, na watũũraga kuo.
- 9 Nĩwaingatire atumia a ndigwa matarĩ na
kĩndũ,
na ũkĩniina hinya wa arĩa matarĩ na maithe.
- 10 Nĩkĩo ũthiũrũrũkĩirio nĩ mĩtego,
nĩkĩo thĩina wa narua ũkũmakagia,
- 11 nĩkĩo ũtumanĩrwo nĩ nduma, ũkaremwo
nĩkuona,
na nokĩo mũiyũro wa maaĩ ũkũhubanĩirie.
- 12 “Githĩ Ngai ndarĩ o kũu igũrũ o igũrũ?
O na ta kĩone ũrĩa njata iria irĩ igũrũ mũno
itũũgĩrĩte!
- 13 No rĩrĩ, wee ũroiga atĩrĩ, ‘Mũrungu nĩ atĩa
angĩmenya?
No atuanĩre ciira nduma-inĩ ta ĩno?
- 14 Matu matumanu nĩmamũhumbĩrĩte,
nĩ ũndũ ũcio ndangĩtuona rĩrĩa egũceera
kũu igũrũ gacũmbĩrĩ.’
- 15 Ũgũtũũra ũgeraga o njĩra ya tene
ĩrĩa andũ aaganu managerera?
- 16 Nĩmahuririo ihinda rĩao rĩtanakinya,
mĩthingi yao igĩthererio nĩ mũiyũro wa
maaĩ.
- 17 Nao meerire Mũrungu atĩrĩ, ‘Tigana na ithuĩ!
Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, angĩtwĩka atĩa?’
- 18 No rĩrĩ, nĩwe waiyũririe nyũmba ciao na indo
njega,
nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga haraaya na kĩrĩra
kĩa andũ arĩa aaganu.

- 19 “Andũ arĩa athingu nĩmeyonagĩra
mwanangĩko wa acio aaganu, magakena;
arĩa matarĩ na ũũru mekĩte ma-
manyũrũragia makiugaga atĩrĩ:
- 20 ‘Ti-itherũ thũ ciitũ nĩnyanange,
mwaki nĩũcinĩte ũtonga wao.’
- 21 “Athĩkĩra Ngai ũikare ũrĩ na thayũ nake,
ũndũ ũyũ nĩguo ũgaakũrehere ũgaacĩru.
- 22 Itĩkĩra ũrutani wa kanua gake,
na ũige ciugo ciake ngoro-inĩ yaku.
- 23 Ũngĩcookerera ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
nĩegũkwamũkĩra; ũngĩeheria waganu
kũraya na hema yaku,
- 24 na ũte ngũmba ciaku cia thahabu rũkũngũ-
inĩ,
na thahabu yaku ya Ofiri ũmĩte na kũu
ndwaro-inĩ cia mahiga kũu mũkuru-inĩ,
- 25 hĩndĩ iyo ũcio Mwene-Hinya-Wothe agaatuĩka
thahabu yaku,
na atuĩke betha ĩrĩa njega mũno harĩ we.
- 26 Ti-itherũ, hĩndĩ iyo nĩũkona gĩkeno thĩinĩ wa
ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
na nĩũgatiirĩra Ngai ũthiũ waku.
- 27 Nĩũkamũhooya, nake nĩagakũigua,
nawe nĩũkahingia mĩhĩtwa yaku.
- 28 Ũrĩa watua wĩkwwo nĩguo ũrĩkagwo,
naguo ũtheri nĩ ũkaara njĩra-inĩ ciaku.
- 29 Hĩndĩ ĩrĩa andũ angĩ manyiĩhio, nawe ũkoiga,
‘Nĩmatũũgĩrio!’
Hĩndĩ iyo nĩakahonokia arĩa makuĩte ngoro.
- 30 Nĩakahonokia o na ũrĩa ũrĩ na ũcuuke,

ahonokio nĩ ũndũ wa ũtheru wa moko maku.”

23

Mĩario ya Ayubu

- ¹ Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- ² “O na ũmũthĩ gūteta gwakwa no kūrūrũ; guoko gwake nĩkũnditũhĩire o na ngĩcaayaga ũguo.
- ³ Naarĩ korwo nĩnjũũ kūrĩa ingĩmuona; Naarĩ korwo no hote gũthĩ kūrĩa aikaraga!
- ⁴ Ingĩyarĩrĩria harĩ we, njiyũrie kanua gakwa ihooto.
- ⁵ No nyende kũmenya ũrĩa angĩnjookeria, ndĩcũuranie ũrĩa angĩnjũra.
- ⁶ No anjũkĩrĩre na ũhoti wake mũnene? Aca, ndangĩhatĩrĩria na thitango.
- ⁷ Hau-rĩ, mũndũ mūrũngĩrĩru no atware ciira wake mbere yake, na nĩ njohorithio kuuma kūrĩ mũnjiirithia nginya tene.
- ⁸ “No rĩrĩ, ingĩthĩ mwena wa irathĩro, we ndarĩ kuo; ingĩthĩ mwena wa ithũiro, ndiramuna.
- ⁹ Hĩndĩ ĩrĩa arĩ wĩra-inĩ mwena wa gathigathini, ndimuonaga; rĩrĩa athĩ mwena wa gũthini, ndimuonaga o na hanini.
- ¹⁰ Nowe-rĩ, nĩooĩ njĩra ĩrĩa ngeragĩra; aarĩkia kũngeria, ngoima haana o ta thahabu.

- 11 Magũrũ makwa moimĩte makinya make thutha;
nũmagĩrĩra njĩra yake itekwahũka na mwena.
- 12 Nĩ nditiganĩirie maathani ma mĩromo yake;
njĩkĩrĩire ciugo cia kanua gake gũkĩra irio ciakwa cia o mũthenya.
- 13 “No rĩrĩ, arũgamaga arĩ o wiki; nũũ ũngĩhota kũregana nake?
Ekaga o ũrĩa ekwenda.
- 14 Ahingagia ũndũ ũrĩa anduĩrĩire,
na arĩ o na mĩbango mĩingĩ ta ĩyo anjigĩire.
- 15 Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte nyiitwo nĩ kĩmako ndĩ mbere yake;
ndeciiria maũndũ macio mothe-rĩ,
ngamwĩtigĩra.
- 16 Mũrungu nĩatũmĩte ngoro yakwa yũrwo nĩ hinya;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte nyiitwo nĩ guoya.
- 17 No rĩrĩ, ndikirĩtio nĩ nduma,
ĩ nduma ĩyo ndumanu ĩhumbĩrĩte ũthiũ wakwa.

24

- 1 “Nĩ kĩ kĩgiragia Mwene-Hinya-Wothe araarĩrie mahinda ma ciira?
Nĩ kĩ gĩtũmaga arĩa mamũũĩ meterere mĩthenya ta ĩyo o tũhũ?
- 2 Kũrĩ andũ meeheragia mahiga ma mũhaka,
na makarĩithia ndũũru cia mahiũ iria maiyĩte.

- ³ Moyaga ndigiri ya mwana wa ngoriai,
 na magakuua ndegwa ya mūtumia wa
 ndigwa ĩtuĩke ya kūrūgamĩrĩra thĩĩrĩ wao.
- ⁴ Nĩ meeheragia andũ arĩa abatari njĩra-inĩ,
 na makahatĩrĩria athĩĩni othe a bũrũri mag-
 atũma mathĩĩ makehithe.
- ⁵ O ta njagĩ cia werũ,
 noguo andũ arĩa athĩĩni marokagĩra wĩra wa
 kũhaara kĩndũ gĩa kũrĩa;
 kũu bũrũri ũrĩa ũtagĩaga kĩndũ nĩkuo
 marutaga irio cia kũhe ciana ciao.
- ⁶ Monganagia ngaragatha mĩgũnda-inĩ,
 na makahaara matigari mĩgũnda ya
 mĩthabibũ ya arĩa aaganu.
- ⁷ Maraaraga njaga nĩ kwaga nguo;
 matirĩ kĩndũ gĩa kwĩhumbĩra rĩrĩa kwagĩa
 heho.
- ⁸ Maconjoragio nĩ mbura ya irĩma-inĩ,
 nao makenyĩtĩrĩra mahiga nĩ ũndũ wa
 kwaga ha kwĩyũa.
- ⁹ Mahuragia mwana wa ngoriai kuuma nyondo-
 inĩ;
 nako gakenge ka mũthĩĩni gatahagwo nĩ
 ũndũ wa thĩĩrĩ.
- ¹⁰ Mathiĩaga njaga nĩ kwaga nguo;
 makuuaga itĩĩa cia ngano, no magatigwo
 marĩ o ahũtu.
- ¹¹ Mahihagĩra ndamaiyũ mĩtaro-inĩ;
 nĩo makinyangaga ihĩhĩro cia ndibei o
 magĩkuaga nĩ nyoota.
- ¹² Mũcaayo wa arĩa marakua nĩũraiguuo
 ũkiuma itũũra inene,
 nayo mĩoyo ya arĩa agurarie no gũkaya
 ĩrakaya ĩkĩenda ũteithio.

No Ngai gūtiriĩ mũndũ aratuĩra ciira nĩ ùndũ
wa gwĩka ùũru.

- 13 “Nĩ kũrĩ andũ arĩa mareganaga na ùtheri,
na matiũĩ njĩra ciaguo,
o na kana magaikara tũcĩra-inĩ twaguo.
- 14 Hĩndĩ ĩrĩa gwatuka-rĩ,
mũũragani ookagĩra akooraga athĩni na
abatari;
ningĩ ùtukũ agatuĩka ta mũici.
- 15 Riitho rĩa gĩtharia rĩetagĩrĩra kũgĩe mairia;
kĩĩraga atĩrĩ, ‘Gūtiriĩ riitho o na rĩmwe
rĩngĩnyona,’
na gĩgaikara kĩĩhithĩte ùthiũ.
- 16 Rĩrĩa kũrĩ nduma-rĩ, nĩguo andũ matuaga
nyũmba,
no mũthenya magatinda mehingĩire;
matiendaga ùndũ wa ùtheri.
- 17 Nĩgũkorwo andũ acio othe-rĩ, nduma ĩrĩa
ndumanu nĩyo rũciinĩ rwao;
magĩaga ùrata na imakania cia nduma.
- 18 “No rĩrĩ, o nĩ mũhũũyũ ũrĩa ũrerete igũrũ rĩa
maaĩ;
igai rĩao bũrũri-inĩ nĩ irume,
na nĩ ùndũ ũcio gūtiriĩ mũndũ ùthiiaga
mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ.
- 19 O ta ũrĩa riũa na ũrugariĩ iniinaga maaĩ ma
tharunji-rĩ,
ũguo noguo mbĩrĩra ĩhuragia arĩa mehĩtie.
- 20 Nayo nda ĩrĩa yamaciarire ĩkariganĩrwo nĩo,
igunyũ nacio ikamarĩa;
andũ arĩa aaganu maticookaga kũririkanwo,

- no moinangagwo ta mūtī.
- 21 Marĩaga indo cia mūtumia thaata na ũrĩa ũtarĩ kaana,
na matiiguagĩra mūtumia wa ndigwa tha.
- 22 No Ngai, nĩ ũndũ wa ũhoti wake, nĩakururagia arĩa marĩ hinya;
o na mangĩhaanda wega-rĩ, matirĩ na mwĩhoko atĩ nĩmagatũũra muoyo.
- 23 We no ametĩkĩrie maikare mahurũkĩte makĩiguaga ta matarĩ na ũgwati,
no maitho make nĩmacũthagĩrĩria njĩra ciao.
- 24 Nĩgũkorwo matũũgagĩrio o kahinda kanini,
magacooka makeehera;
maikũrũkagio na magakua o ta andũ arĩa angĩ othe;
makeeheragio o ta igira cia ngano.
- 25 “Akorwo ũguo tiguu gũtarĩ-rĩ, nũũ ũngĩonania atĩ nĩndaheenania,
na agĩtue ciugo ciakwa cia tũhũ?”

25

Mĩario ya Bilidadi

- 1 Nake Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia atĩrĩ:
- 2 “Wathani na gwĩtigĩrwo nĩ cia Ngai;
nĩwe ũhaandaga watho kũu igũrũ o igũrũ mũno.
- 3 Mbũtũ ciake no itarĩke?
Nũũ ũtaaragĩrwo nĩ ũtheri wake?
- 4 Mũndũ aakĩhota atĩa gũkorwo arĩ mũthingu mbere ya Mũrungu?

- Mündũ ũciarĩtwo nĩ mündũ-wa-nja-rĩ,
 akĩhota atĩa gũtuĩka mũtheru?
⁵ Angĩkorwo o na mweri ti mũcangararu,
 na njata ti theru maitho-inĩ make-rĩ,
⁶ mündũ na no ta kĩgunyũ, o we mũrũ wa
 mündũ-rĩ,
 ndakĩrĩ mũnyiihĩre mũno makĩrĩa!”

26

Mĩario ya Ayubu

- ¹ Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
² “Kaĩ ũrĩ gũteithia ũrĩa ũtarĩ na ũhoti-ĩ!
 Kaĩ ũrĩ kũhonokia guoko kũrĩa gũtarĩ na
 hinya-ĩ!
³ Kaĩ ũrĩ gũtaara mündũ ũtarĩ na ũũgĩ-ĩ!
 Na atĩrĩ, kaĩ nĩwonanĩtie ũmenyo mũnene-
 ĩ!
⁴ Nũũ wagũteithia kwaria ciugo icio?
 Na nĩ roho waũ waria na kanua gaku?
⁵ “Arĩa akuũ marĩ na ruo rũnene,
 o acio marĩ rungu rwa maaĩ na kĩrĩa gĩothe
 gĩtũũraga kuo.
⁶ Gĩkuũ nĩkĩguũranie mbere ya Ngai;
 mwanangĩko ũikarĩte ũtarĩ mũhumbĩre.
⁷ Atambũrũkagia matu ma mwena wa gathigath-
 ini igũrũ rĩa kũndũ gũtarĩ kĩndũ;
 nayo thĩ ndarĩ kĩndũ amĩcunjurĩtie nakĩo.
⁸ Athayaga maaĩ thĩinĩ wa matu make,
 no matu macio matingĩtembũrwo nĩ ũritũ
 wamo.
⁹ Ahumbagĩra ũthiũ wa mweri rĩrĩa waiganana,
 agatambũrũkia matu make igũrũ rĩraguo.

- 10 Nĕkĩrĩte rūkiriri igũrũ rĩa maaĩ,
rũkahakania ũtheri na nduma.
- 11 Itugĩ iria itiirĩĩire igũrũ nĩ ithingithaga,
ikagegearaga nĩ ũndũ wa ikũũmana rĩaake.
- 12 Nĩoirugire maaĩ ma iria na ũndũ wa hinya
wake;
na nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake nĩatinaangirie
Rahabu tũcunjĩ.
- 13 Mĩhũmũ yake nĩyo yathakaririe igũrũ;
guoko gwake nĩ gwatheecire nyoka ĩrĩa
ĩnyororokaga na ihenya.
- 14 Atĩrĩrĩ, ĩno no mĩthia ya mawĩra make;
kaĩ no kamũheehũ kanini tũiguaga ka
ũhoro wake-ĩ!
Nũũ ũngĩgĩtaũkĩrwo nĩ marurumĩ ma ũhoti
wake?"

27

- 1 Nake Ayubu agĩthiĩ na mbere na mĩario yake,
akiuga atĩrĩ:
- 2 "Ti-itherũ o ta ũrĩa Mũrungu atũũraga muoyo,
o we ũnyimĩte kĩhooto,
ũcio Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũtũmĩte
ngĩe na ũrũrũ ngoro-inĩ-rĩ,
- 3 hĩndĩ ĩrĩa yothe nĩ ngũtũũra muoyo,
nayo mĩhũmũ ya Ngai ĩrĩ maniũrũ-inĩ
makwa,
- 4 mĩromo yakwa ndĩkaaria maũndũ ma waganu,
na rũrĩmĩ rwakwa rũtikaaria maheeni.
- 5 Nĩ ndigetĩkĩra atĩ nĩ inyuĩ mũrĩ na kĩhooto;
nginya rĩrĩa ngaakua, ndigakaana
ũkindĩrĩku wakwa.
- 6 Nĩngũtũũria ũthingu wakwa na ndikaũrekia;

thamiri yakwa ndikanjiirithia rĩrĩa rĩothe
ngũtũũra muoyo.

- 7 “Thũ ciakwa irogĩtuĩka ta arĩa aaganu,
arĩa marĩ muku na niĩ marotuĩka ta arĩa
matarĩ kĩhooto!
- 8 Tondũ-rĩ, kĩĩrĩgĩrĩro kĩa ũrĩa ũtarĩ mwĩtigĩri
Ngai gĩkĩrĩ kĩrĩkũ akua,
hĩndĩ irĩa Ngai ooya muoyo wake?
- 9 Mũrungu nĩakĩiguaga gũkaya gwake
rĩrĩa akorwo nĩ mĩnyamaro?
- 10 Nĩakenagĩra ũcio Mwene-Hinya-Wothe?
Nĩakayagĩra Ngai mahinda mothe?
- 11 “Nĩngũmũruta ũhoru wĩgĩĩ ũhoti wa
Mũrungu;
ndikũhitha njĩra cia Mwene-Hinya-Wothe.
- 12 Inyuothe nĩmwĩoneire maũndũ macio.
Ĩkĩrĩ yakĩ mĩario ĩno ĩtarĩ kiene?
- 13 “Ũũ nĩguo Mũrungu aathagĩrĩria arĩa aaganu,
na nĩrĩo igai rĩrĩa mũndũ ũrĩa ũtarĩ tha
aamũkagĩra kuuma kũrĩ Mwene-Hinya-
Wothe:
- 14 O na ciana ciake ciaingĩha atĩa, ciathĩrĩirio
rũhiũ rwa njora;
rũciaro rwake rũtikoona irio cia kũrũigana.
- 15 Mũthiro nĩguo ũkaaninũkia arĩa agaatika
thuutha wake,
na atumia ao a ndigwa matikamarĩrĩa.
- 16 O na angĩonganĩrĩria betha ta rũkũngũ,
na agĩe na ngu nyingĩ ta hĩba cia rĩũmba,

- 17 kīrīa egūcookanīrīria gīkehumbwo nī ūrīa
mūthingu,
na arīa matarī mahītia nīo makaagayana
betha yake.
- 18 Nyūmba īrīa aakaga no ta nyūmba ya
kīthuruta,
ningī no ta gīthūnū gīakītwo nī mūrangīri.
- 19 Agaakoma arī mūtongu, no ndagacooka gwīka
ūguo rīngī;
akaahingūra maitho akore gūtirī kīndū arī
nakīo.
- 20 Imakania imūkoragīrīra ta mūiyūro wa maaī;
kīhuhūkanio gīkaamūhuria ūtukū.
- 21 Rūhuho rwa mwena wa Irathīro rūmuoyaga
akabuīria;
rūmweheragia kūrīa atūūruga.
- 22 Rūmūhurutaga rūtarī na tha
o rīrīa aroorīra hinya waruo.
- 23 Rūhūūruga hī rūkamūkenerera,
na rūkagamba ta nyoka rūkamūruta kūrīa
atūūruga.”

28

- 1 “Nī kūrī handū harīa betha yenjagwo
o na nī harī handū harīa thahabu
ītheragīrio.
- 2 Kīgera kīrutagwo kuuma tīri-inī,
nakīo gīcango kīrutagwo mahiga-inī
gīgatwekio.
- 3 Mūndū nīkūniina aniinaga nduma;
acaragia mahiga macio nginya kūrīa kūrīku
mūno,
o kūu nduma īrī ndumanu mūno.

- 4 Mũndũ atũrĩkagia irima thĩ kũraya na kũrĩa
andũ matũũraga,
agakinya kũndũ kũrĩa mũndũ aariganĩirwo
nĩgũthiiga;
kũu kũraihanĩrĩrie na andũ nĩkuo acunju-
uraga akĩereeraga.*
- 5 Thĩ nĩkuo kuumaga irio,
no na kũu thĩinĩ mũhuro kũgarũrũkĩte
gũkahaana ta gũcinĩtwo na mwaki;
- 6 mahiga-inĩ ma thĩ nĩkuo kuumaga yakuti ĩrĩa
ya bururu,
na mũthanga wayo ũkoragwo na ngũmba
cia thahabu.
- 7 Gũtirĩ nyoni ndĩa-nyama yũĩ gacĩra kau
kahithe,
na gaturĩ konwo nĩ riitho rĩa hũngũ.
- 8 Nyamũ iria ciĩtĩaga itirĩ ciagathiĩra,
o na gũtirĩ mũrũũthi ũkageragĩra.
- 9 Guoko kwa mũndũ gũtharĩkagĩra gũkanyĩita
ihiga rĩa nyaigĩ,
na gũkaguũria itina cia irĩma.
- 10 Enjaga mungu ũgatũrĩkia rwaro rwa ihiga;
maitho make makĩonaga igĩina ciaruo cio-
the.
- 11 Ethaga itwe cia njũũĩ,
na indo iria hithe agaciumĩria ũtheri-inĩ.
- 12 “No ũũgĩ-rĩ, ũngĩoneka kũ?
Ũmenyo ũtũũraga kũ?”
- 13 Mũndũ ndangĩmenya thogora wa ũũgĩ;
ndũngĩoneka bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.

---

* 28:4 Enji a marima magĩcaria tũhiga twa goro maikaragĩra
itĩ ciacunjuuragio na mĩkanda.

- 14 Kūrīa kūrīku mūno kuugaga atīrī, ‘Ndūrī thīinī wakwa’;
narīo iria rīkoiga atīrī, ‘Ndūrī gūkū gwakwa.’
- 15 Ndūngīgūrīka na thahabu īrīa therie mūno,
kana thogora wago ūthimwo na betha.
- 16 Ndūngīgūrīka na thahabu ya Ofiri,
kana ūgūrīke na onigithi īrīa īrī goro mūno,
o na kana yakuti īrīa ya bururu.
- 17 Thahabu kana icicio-rī, itingīhota
kūgerekanio nago;
o na kana ūkūūranio na mathaga ma thahabu.
- 18 Maricani kana ngenyekenyi iria cia goro itigārīire kūgwetanio nago;
thogora wa ūūgī ūkīrīte wa ruru īrīa ndune.
- 19 Yakuti ya Kushi ndīngūigananio nago;
o na ndūngīgūrīka na thahabu īrīa therie mūno.
- 20 “Hakīrī ūguo-rī, ūūgī ūngīkiuma nakū?
Ūmenyo ūtūūraga kū?
- 21 Nīmūhithe kūrī maitho ma ciūmbe ciothe iria itūūraga muoyo,
ūkahithwo o na nyoni cia rīera-inī.
- 22 Mwanangīko na gīkuū ciugaga atīrī,
‘No mūhuhu wago ūkinyīte matū-inī maitū.’
- 23 Ngai nīooī njīra ya gūthīī kūrīa ūrī,
na nowe wiki ūūī kūrīa ūtūūraga,
- 24 nīgūkorwo nīonaga mūthia wa thī,
na nīonaga maūndū marīa mothe marī
rungu rwa igūrū.

- 25 Rĩrĩa aathimiire rūhuho nditi yaru,
o na agĩthima maaĩ-rĩ,
26 rĩrĩa aarutiire mbura watho irũmagĩrĩre,
na agĩtemera rūheni na marurumĩ njĩra-rĩ,
27 nake nĩonire ũũgĩ na akĩũthima;
aũrũmirie na akĩũthuthuuria.
28 Agĩcooka akĩira andũ atĩrĩ,
'Gwĩtigĩra Mwathani-rĩ, ũcio nĩguo ũũgĩ,
Nakuo gũtheemaga ũũru nĩ ũmenyo.' "

29

- 1 Ningĩ Ayubu nĩathiire na mbere kwaria,
akiuga atĩrĩ:
2 "Naarĩ korwo no haane ũrĩa ndatariĩ mĩeri
ĩrĩa ya tene,
matukũ-inĩ marĩa Ngai aamenyagĩrĩra,
3 rĩrĩa tawa wake wamũrĩkaga igũrũ rĩa mũtwe
wakwa,
na ũndũ wa ũtheri wake ngatuĩkanagĩria
nduma-inĩ!
4 Korwo ndariĩ ũrĩa ndatariĩ matukũ-inĩ marĩa
ndagaaciire biũ,
hĩndĩ ĩrĩa kuumĩrania ngoro na Ngai
kwarathimaga nyũmba yakwa,
5 rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe na nĩ,
nacio ciana ciakwa ikandigiicĩria,
6 rĩrĩa gacĩra gakwa kaihũgĩtio nĩ kĩrimũ kĩa iria,
naruo rwaro rwa ihiga rũgaatherũkagĩra
tũrũũ twa maguta ma mũtamaiyũ!
7 "Rĩrĩa ndaathiiaga kĩhingo-inĩ kĩa itũũra inene,
na ngaikarĩra gĩtĩ gĩakwa hau kĩarahi-inĩ-rĩ,
8 aanake maanyonaga makeehera,
nao athuuri makarũgama,

- 9 andũ arĩa anene maatigaga kwaria,
makahumbĩra tũnua twao na moko;
- 10 mĩgambo ya andũ arĩa marĩ igweta ĩgakirio,
nacio nĩmĩ ciao ikanyiitana na karakara.
- 11 Ũrĩa wothe wanjiguaga ngĩaria aaragia wega
igũrũ rĩakwa,
nao arĩa maanyonaga makangaathĩrĩria,
- 12 nĩ ũndũ nĩndahatũraga arĩa athĩini maakaya
mateithio,
o na arĩa mataarĩ na maithe maagĩte mũndũ
wa kũmateithia.
- 13 Mũndũ agĩkua nĩandaathimaga;
nĩndatũmaga ngoro ya mũtumia wa ndigwa
ĩine.
- 14 Ndehumbaga ũthingu ta nguo;
ciira wa kĩhooto nĩguo warĩ nguo yakwa ya
igũrũ, o na kĩremba gĩakwa.
- 15 Nĩ nĩi ndaarĩ maitho ma arĩa atumumu,
na magũrũ ma arĩa ithua.
- 16 Ndaarĩ ithe wa arĩa abatari;
nĩndaciiragĩrĩra o na mũndũ itooĩ.
- 17 Ningĩ nĩndoinangaga magego ma arĩa aaganu,
na ngahuria arĩa maarĩ magego-inĩ mao.
- 18 “Ndeciiragia atĩrĩ, ‘Nĩi ngaakuĩra gwakwa
nyũmba,
matukũ makwa marĩ maingĩ ta mũthanga.
- 19 Mĩri yakwa ĩgataamba ĩkinye maaĩ-inĩ,
narĩo ireera rĩkoragwo hong-e-inĩ ciakwa
ũtukũ wothe.
- 20 Riiri wakwa ũgũtũũra werũhagio thĩinĩ
wakwa,

naguo ũta wakwa ũtũũre ũrĩ mwerũ guoko-
inĩ gwakwa.’

- 21 “Andũ maathikagĩrĩria marĩ na kĩirĩgĩrĩro,
meetagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa makirĩte.
- 22 Ndaarĩkia kwaria-rĩ, matiacookaga kwaria;
ciugo ciakwa ciatoonyaga matũ mao kahora
ihooreire.
- 23 Maanjetagĩrĩra ta andũ metereire mbura,
na makanyua ciugo ciakwa o ta mbura ĩrĩa
ya kũrigĩrĩria.
- 24 Ndaamathekathekagia moorĩtwo nĩ hinya
makaaga gwĩtĩkia;
ũtheri wa ũthiũ wakwa warĩ wa bata mũno
kũrĩ o.
- 25 Nĩ nĩ ndamoonagia njĩra, ngaikaraga ta ndĩ
mũnene wao;
ndatũũraga ta mũthamaki arĩ gatagatĩ ga ita
rĩake;
ningĩ ndaatariĩ ta mũndũ ũrĩa ũhooragĩria
arĩa maracakaya.

30

- 1 “No rĩu-rĩ, andũ ethĩ kũngĩra
nĩmaanyũrũragia,
arĩa o na itangĩendire gũturanĩra maithe
mao
na ngui ciakwa cia rũũru.
- 2 Hinya wa moko mao ũngĩang’unire nakĩ,
kuona atĩ hinya wao nĩwamehereire?
- 3 Nĩmathĩnkĩte nĩ ũndũ wa wagi na ng’aragu,
ũtukũ-rĩ, moorũũraga bũrũri mũng’aru,
bũrũri mwanangĩku ũkirĩte ihooru.

- 4 Maahaaraga nyeni cia mahuti ma cumbĩ kuuma ihinga-inĩ,
na irio ciao ciarĩ mĩri ya mūtĩ wa kĩaato.
- 5 Nĩmaingatirwo kuuma kũrĩ mũingĩ,
makiugĩrĩrio ta maarĩ aici.
- 6 Nĩmahatĩrĩirio maikarage mĩkuru-inĩ ya tũrũũĩ tũhũu,
kũu ndwaro-inĩ cia mahiga na marima-inĩ marĩa marĩ thĩ.
- 7 Maanagia ta nyamũ kũu ihinga-inĩ,
makahatĩkanagĩra kũu mahuti-inĩ.
- 8 Rũciaro rũtarĩ kĩene na rũtarĩ rĩitwa,
nĩ rwarutũrũrirwo ruume kũu bũrũri-inĩ.
- 9 “Na rĩu ariũ ao maraanyũrũria na rwĩmbo;
ngagĩtuĩka wa kuunagwo thimo nĩo.
- 10 Nĩmathũire na magaikaraga haraihu na nĩ;
matiĩtigagĩra kũndũira mata ũthiũ.
- 11 Nĩ ũndũ rĩu Ngai nĩaregeretie ũta wakwa,
na akandeehera mathĩĩna-rĩ,
matĩrĩ ũndũ merigagĩrĩria gwĩka marĩ harĩa ndĩ.
- 12 Mwena wakwa wa ũrĩo kũrĩ rũrĩrĩ rũratharĩkĩra;
maigagĩra magũrũ makwa mĩtego,
na magaaka ihumbu ciao cia gũũtharĩkĩra.
- 13 Maharaganagia njĩra yakwa;
mahotaga kũnyũnũha o na gũtarĩ na mũndũ ũramateithia.
- 14 Mokĩte ta matoonyeire mwanya-inĩ mwariĩ;
mokiĩre gatagatĩ ga kũu kwanangĩku,
makaamomokera.
- 15 Imakania nĩcihootete;

gĩtĩño gĩakwa kũũmbũrĩtwo ta kĩhurutĩtwo
nĩ rũhuho,
naguo ũgitĩri wakwa ũkabuĩria ta itu.

- 16 “Na rĩu muoyo wakwa nĩũrathirĩrĩkĩra;
matukũ ma thĩĩna nĩmanyiitĩte.
- 17 Ũtukũ ũtheecangaga mahĩndĩ makwa;
ruo rwa gũthegeya rũtindigithagĩria.
- 18 Ngai angũnjakũnjaga ta nguo na ũndũ wa
ũhoti wake mũnene;
aanyiitaga ta kanjũ yakwa ngingo-inĩ.
- 19 Anjikĩtie ndoro-inĩ,
ngatuĩka ta rũkũngũ na ta mũhu.
- 20 “Nĩwe ndĩrakaĩra, o Wee Ngai, no
ndũranjĩtika;
ndĩrarũgama, no wee no kũndora
ũrandora.
- 21 Wee nĩũngarũrũkĩte ũtarĩ na tha;
ũtharĩkĩire na hinya wa guoko gwaku.
- 22 Nĩũũhurĩtie, ũkaandindĩka mbere ya rũhuho;
ũũnyugutanĩtie kĩhuhũkanio-inĩ.
- 23 Nĩnjũũĩ nĩũkanginyia o gĩkuũ-inĩ,
ũndware kũrĩa gwathĩrĩrwo arĩa othe marĩ
muoyo.
- 24 “Ti-itherũ gũtirĩ mũndũ ũũkagĩrĩra mũndũ
ũthuthĩkĩte ngoro,
hĩndĩ ĩrĩa egũkaya ateithio arĩ mĩnyamaro-
inĩ.
- 25 Nĩĩ-rĩ, githĩ ndianarĩrio nĩ arĩa marĩ na thĩĩna?
Githĩ ngoro yakwa ndĩanaiguĩra arĩa athĩĩni
kĩeha?

- 26 No rĩrĩ, rĩrĩa ndeerĩgagĩrĩra wega, ũũru
ũgĩũka;
rĩrĩa ndaacaragia ũtheri-rĩ, hĩndĩ ĩyo nduma
ĩgĩũka.
- 27 Nda yakwa ndĩtigaga kūruruma;
matukũ ma thĩina nĩmanginyĩire.
- 28 Thiiga njirĩte biũ, no ti ũndũ wa kũhĩa nĩ
rĩũa;
ngarũgama kĩũngano-inĩ ngakaya ndeithio.
- 29 Nduĩkite mūrũ wa nyina na mbwe,
ngatuĩka mũthiritũ wa ndundu.
- 30 Gĩkonde gĩakwa nĩkĩgarũrũkite, gĩgathita na
gĩkoonũka;
mwĩrĩ wakwa ũhiũhĩte nĩ ũrugarĩ.
- 31 Kĩnanda gĩakwa kĩa mũgeeto kĩrutaga o
mũgambo wa gũcakaya,
naguo mũtũrirũ wakwa ũkaruta o
mũgambo wa kĩrĩro.

31

- 1 “Nĩ nĩtwarĩkanĩire na maitho makwa
ndikanarore mũirĩtu ndĩmwĩrirĩrie.
- 2 Nĩ ũndũ-rĩ, kaĩ rũgai rwa mũndũ kuuma igũrũ
kwa Ngai rũkĩrĩ kĩĩ?
Igai rĩake nĩ rĩrĩkũ kuuma kũrĩ ũcio Mwene-
Hinya-Wothe ũrĩ igũrũ?
- 3 Githĩ ti kwanangwo kwa arĩa aaganu,
na mũtino kũrĩ arĩa meekaga maũndũ
mooru?
- 4 Githĩ we ndonaga njĩra ciakwa,
na agatara o ikinya o ikinya rĩakwa?
- 5 “Ingĩkorwo thiiga na njĩra itarĩ cia ma-rĩ,

kana kũgũrũ gwakwa gũkahiũha thiĩ
ngaheenanie-rĩ,

- 6 Ngai nĩathime na ratiri cia kĩhoooto,
nake nĩekũmenya atĩ niĩ ndirĩ ũcuuke;
- 7 makinya makwa mangĩkorwo nĩmahũkĩte
makoima njĩra-inĩ,
nayo ngoro yakwa ĩngĩkorwo nĩtongoretio
nĩ maitho makwa,
kana moko makwa makorwo
nĩmathaahĩtio-rĩ,
- 8 hĩndĩ ĩyo kĩrĩa haandĩte kĩrorĩio nĩ andũ angĩ,
nacio irio cia mĩgũnda yakwa iromunywo.
- 9 “Ngoro yakwa ĩngĩkorwo yanaheenererio nĩ
mũndũ-wa-nja,
kana ngorwo ndanaceema mũrango-inĩ wa
mũndũ wa itũũra,
- 10 hĩndĩ ĩyo mĩtumia wakwa arothĩa ngano ya
mũndũ ũngĩ,
na arũme angĩ tiga niĩ marokoma nake.
- 11 Nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩ ũmaramari wa thoni,
na nĩ rĩhĩa rĩa gũtuĩrwo ciira nĩ kĩaama.
- 12 Tondũ ũcio nĩ mwaki ũrĩa ũcinaga nginya
ũkaananga;
na nĩũngĩamunyĩte magetha makwa mothe.
- 13 “Ingĩkorwo nĩnyimĩte ndungata ciakwa cia
arũme na cia andũ-a-nja kĩhoooto
rĩrĩa manateta nĩ ũndũ wakwa-rĩ,
- 14 niĩ ngeeka atĩa rĩrĩa Mũrungu akaanjũkĩrĩra?
Ngaacookia atĩa rĩrĩa ngeetwo ndĩitetere
ũhoru-inĩ ũcio?

- 15 Githĩ ũcio wanyũũmbire kũu nda ya maitũ to
we wamoombire?
Githĩ tiwe watũthondekire tũrĩ kũu nda cia
aa maitũ?
- 16 “Ingĩkorwo ndanaima athĩni kĩrĩa maaner-
irĩria,
kana ngareka maitho ma mũtũmia wa
ndigwa morwo nĩ hinya-rĩ,
- 17 ingĩkorwo ndĩaga irio ciakwa nyiki,
ngaaga kũgayana na ũrĩa ũtarĩ ithe-rĩ,
- 18 (no nĩ kuuma ũnini wakwa, mwana ta ũcio
ndaamũreraga o ta ũrĩa angĩarerirwo nĩ
ithe,
na kuuma gũciarwo gwakwa ndũire ndon-
goragia mũtumia wa ndigwa)
- 19 ingĩkorwo ndanoona mũndũ agĩkua nĩ ũndũ
wa kwaga nguo,
kana ngoona mũndũ mũbatari atarĩ kĩndũ
gĩa kwĩhumba,
- 20 na ngoro yake ndĩandathimire nĩ ũndũ wa
kũmũiguithia ũrugarĩ
na guoya wa ng’ondũ ciakwa-rĩ,
- 21 ingĩkorwo ndanoya guoko gwakwa ngookĩrĩa
mwana ũtarĩ ithe,
nĩkũmenya atĩ no nyone wa kũndeithia
kwagĩa ciira igooti-inĩ-rĩ,
- 22 hĩndĩ ĩyo guoko gwakwa kũroahũkĩra kĩande-
inĩ kũgwe,
kũroinĩkĩra o irũngo-inĩ.
- 23 Nĩ ũndũ nĩndetigagĩra mwanangĩko uumĩte
kũrĩ Mũrungu,
na nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra riiri wake, nd-
ingĩekire maũndũ ta macio.

- 24 “Ingĩkorwo nĩnjigĩte mwĩhoko wakwa harĩ thahabu,
kana ngeera thahabu ĩrĩa therie mũno atĩrĩ,
‘Wee nĩwe ũgitĩri wakwa,’
- 25 ingĩkorwo ndanakenera ũtonga wakwa mũnene,
kana ngakenera uumithio ũrĩa moko makwa mecarĩirie-rĩ,
- 26 ingĩkorwo ndanarũmbũiya riũa rĩarĩte,
kana mweri ũgĩthiĩ ũcangararĩte,
- 27 na ngoro yakwa ĩkĩheenererio nĩcio na hito,
kana guoko gwakwa gũgĩcikinyĩria kĩmumunyano gĩa gũcitĩia-rĩ,
- 28 o na macio mangĩtuĩka mehia ma gũtuĩrwo ciira,
nĩgũkorwo ingĩtuĩkĩte mũndũ ũtarĩ mwĩhokeku harĩ Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ.
- 29 “Ingĩkorwo ndaanakena nĩ thũ yakwa kuona mũtino,
kana ngĩmĩthekerera rĩrĩa thĩina wamĩkora,
- 30 no nĩ ndirĩ ndetĩkĩra kanua gakwa keehie na ũndũ wa kũhoera muoyo wayo kĩrumi,
- 31 kũngĩkorwo andũ a nyũmba yakwa matirĩ moiga atĩrĩ,
‘Nũũ ũtarĩ warĩa nyama cia Ayubu akahũũna?’
- 32 no gũtirĩ mũgeni wanaraara njĩra-inĩ,
nĩ ũndũ mũrango wa mũciĩ wakwa ũtũire ũhingũrĩrwo mũgendi,
- 33 ingĩkorwo ndaanahitha mehia makwa, ta ũrĩa andũ meekaga,

- na ũndũ wa kũhitha mahĩtia ngoro-inĩ yakwa
- 34 tondũ wa gwĩtigĩra kĩrĩndĩ,
o na gwĩtigĩra kũmenwo nĩ mĩhĩrĩga ngagĩkira ki na ndiume nja-rĩ,
- 35 (“Naarĩ korwo ndaarĩ na mũndũ wa kũnjigua! Rĩu nĩndekĩra rũũri rwa kwĩyarĩrĩria: reke Mwene-Hinya-Wothe anjookerie ũhoru; reke mũũthitangi andĩke marũa ma thitango yake.
- 36 Ti-itherũ marũa macio ingĩmaigĩrĩra kĩande, ndĩmehumbe taarĩ thũmbĩ.
- 37 Njooke ndĩmũhe ũhoru wakwa ikinya gwa ikinya; ndĩmũkuhĩrĩrie ta ndĩ mũnene.)
- 38 “Korwo mũgũnda wakwa wakaya, ũnjũkĩrĩre, nayo mũtaro yaguo yothe ĩkorwo ĩkĩrĩra maithori,
- 39 ingĩkorwo ndanarĩa maciaro maguo iteekũrĩha, kana ngoraga ngoro cia ene guo-rĩ,
- 40 hĩndĩ ĩyo cong’e ũrokũra kuo handũ ha ngano, na riya handũ ha cairi.”
Ndeto cia Ayubu nĩciathira.

32

Mĩario ya Elihu

1 Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ nĩmatigire gũcookeria Ayubu, nĩ ũndũ eeyonaga arĩ mũthingu. 2 No rĩrĩ, Elihu mũrũ wa Barakelĩ ũrĩa Mũbuzi, wa nyũmba ya Ramu,

n̄arakaririo m̄no n̄ Ayubu n̄ ũndũ wa gwĩtua aarĩ na k̄hoo to gũk̄ira Ngai. ³ Ningĩ n̄arakarĩtio n̄ arata acio atatũ tondũ n̄magĩte ũndũ mangĩcookeria Ayubu, o na gũtuĩka n̄mamũtuĩriire ciira. ⁴ Na rĩrĩ, Elihu aambĩte gweterera acio angĩ maarie atanaaria na Ayubu, tondũ o maarĩ akũrũ kũmũk̄ira. ⁵ No rĩrĩa onire atĩ andũ acio atatũ matiarĩ na ũndũ ũngĩ wa kuuga-rĩ, agĩakanwo n̄ marakara.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Elihu, mũrũ wa Barakeli ũcio Mũbuzi, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩ na m̄aka m̄nini,
na inyuĩ mũrĩ akũrũ;

n̄k̄io ngwĩtigagĩra,
ngaaga ũm̄irĩru wa kũmwĩra ũrĩa njũũ.

⁷ Ndeciiragia atĩrĩ, ‘Ũkũrũ n̄waagĩriire warie;
ũingĩ wa m̄aka n̄waagĩriire kũrutana
ũũgĩ.’

⁸ No n̄ roho ũrĩa ũrĩ th̄inĩ wa m̄ndũ,
o yo m̄hũmũ ya Mwene-Hinya-Wothe,
ũheaga m̄ndũ ũmenyo.

⁹ To arĩa akũrũ oiki oogĩ,
na to arĩa akũrũ mamenyaga ũrĩa
kwagĩriire.

¹⁰ “Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, ‘Thik̄ir̄ir̄iai;
o na n̄ n̄ngũmwĩra ũrĩa njũũ.’

¹¹ N̄ngweterereire r̄r̄ĩa mũkwaragia,
ndathik̄ir̄iria ihooto cianyu;
r̄r̄ĩa m̄ngũcaragia ciugo-rĩ,

¹² n̄ngũmũtegeire matũ biũ.

No gũtirĩ o na ũmwe wanyu wonanirie mahĩtia
ma Ayubu;

gūtiriĩ o na ũmwe wanyu ũmũcookeirie
mĩario yake.

- 13 Tigai kuuga atĩrĩ, ‘Nĩtũgũite na ũũgĩ;
rekei Mũrungu amũkararie, no ti mũndũ.’
- 14 No rĩrĩ, Ayubu ti nĩ ekwerekereie ciugo ciake,
na nĩ ndikũmũcookeria kũringana na
mĩario yanyu.
- 15 “Nĩmamakĩte, na matiriĩ na ũndũ ũngĩ
mangiuga;
nĩmariĩtwo nĩ atĩa mangiuga.
- 16 no nginya njeterere, nĩ ũndũ rĩu nĩmakiriĩte,
tondũ atĩ rĩu marũgamĩte hau matariĩ na
macookio?
- 17 O na nĩ nĩngwaria;
o na nĩ nĩnguuga ũrĩa njũũ.
- 18 Nĩgũkorwo njiyũritwo nĩ ciugo,
naguo roho ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wakwa
nĩũrandindĩkĩrĩria;
- 19 thĩinĩ wakwa haana ta ndibei ĩrĩ cuba ngunĩke,
ngahaana ta mondo njerũ ya ndibei ĩkirie
gũtuthũka.
- 20 no nginya njarie hũucũke,
no nginya ndumũre mĩromo yakwa njookie
ũhoru.
- 21 Ndigũtĩira mũndũ o na ũ maũthĩ,
kana ngaathĩrĩrie mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ;
- 22 nĩ ũndũ korwo ndĩ mwara na kũgaathĩrĩria,
Mũnyũmbi no anjeherie narua.

33

- 1 “No rĩu Ayubu-rĩ, thikĩrĩria ciugo ciakwa;

- tega matũ ùigue ùrĩa wothe nguuga.
- ² Ndĩ hakahĩ gũtumũra kanua gakwa;
ciugo ciakwa irĩ o rũrĩmĩ-inĩ rwakwa.
- ³ Ciugo ciakwa ciumĩte ngoro nũngĩrĩru;
mĩromo yakwa yaragia ĩtarĩ na ũhinga.
- ⁴ Roho wa Mũrungu nĩwe ũnyũmbĩte;
mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-Wothe nĩyo
ĩiheaga muoyo.
- ⁵ Nawe njookeria, akorwo nĩũkũhota;
wĩhaarĩrie ũũng'ethere.
- ⁶ Nĩĩ haana o tawe maitho-inĩ ma Mũrungu;
o na nĩĩ ndombirwo na rĩũmba.
- ⁷ Kwĩĩndigĩra gũtigakũmakie,
kana guoko gwakwa gũkũritũhĩre.
- ⁸ “No rĩrĩ, nĩuugĩte ngĩiguaga,
ngaigua ciugo icio ũkiuga atĩ,
- ⁹ ‘Ndĩ mũtheru na ndirĩ na mehia;
ndiĩkĩte ũũru, na ndirĩ na mahĩtia.
- ¹⁰ No Ngai nĩanyonete na mahĩtia;
anduĩte thũ yake.
- ¹¹ Nĩanjohaga magũrũ na mĩnyororo;
arangagĩra njĩra ciakwa ciothe.’
- ¹² “No ngũkwĩra atĩrĩ, ũhoru-inĩ ũyũ wee ndũrĩ
na kĩhooto,
nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra mũndũ.
- ¹³ Ũramũtetia nĩkĩ,
atĩ ndacookagia kiugo kĩa mũndũ o na
kĩmwe?
- ¹⁴ Nĩgũkorwo Mũrungu nĩaaragia,
rĩmwe na njĩra ĩmwe, na rĩngĩ akaaria na
njĩra ĩngĩ,

- o na gũtuĩka mũndũ no aage gũkũũrana.
- 15 Rĩmwe akaaragia kĩroto-inĩ na kĩoneki-inĩ gĩa
ũtukũ,
rĩrĩa andũ mahĩtĩtwo nĩ toro mũnene marĩ
ũrĩrĩ,
- 16 no amaarĩrie matũ-inĩ mao,
na amamakie nĩguo amakaanie,
- 17 nĩguo agarũre mũndũ atige kũhĩtia,
na atigane na mwĩtĩio,
- 18 nĩguo agitĩre roho wake kuuma gĩkuũ-inĩ,
na agitĩre muoyo wake ndũkaniinwo na
rũhiũ rwa njora.
- 19 Ningĩ mũndũ no arũithio na gũkomio ũrĩrĩ wa
ruo,
akorwo na thĩina wa mahĩndĩ ũtathiraga,
- 20 o nginya ngoro yake ĩgathũũra irio,
na roho wake ũgathũũra irio iria njega
mũno.
- 21 Nyama cia mwĩrĩ wake ihĩnjaga igathirĩrĩkĩra,
na mahĩndĩ make marĩa mataroonekaga
makoimĩra.
- 22 Roho wake ũgakuhĩrĩria mbĩrĩra,
na muoyo wake ũgakuhĩrĩria arĩa maree-
hage gĩkuũ.
- 23 “No rĩrĩ, angĩkorwo harĩ na mũraika mwena
wake arĩ mũiguithania,
ũmwe harĩ ngiri, wa kwĩra mũndũ ũndũ
ũrĩa ũmwagĩrĩire,
- 24 nake amũkinĩyĩrie wega wake na oige atĩrĩ,
‘Mũhonokie ndagatuĩke wa gũikũrũka
mbĩrĩra-inĩ;
nĩnyonete gĩa kũmũkũũra nakĩo,’

- 25 hĩndĩ ĩyo nyama cia mwĩrĩ wake igeethĩha ta
cia mwana;
igaacooka ta ũrĩa ciarĩ matukũ-inĩ ma wĩthĩ
wake.
- 26 Ahooyaga Ngai ageekwo wega nĩwe,
oonaga ũthiũ wa Ngai akaanĩrĩra nĩ gũkena;
agacookio ũthingu-inĩ wake nĩ Ngai.
- 27 Nake agacooka agathĩ kũrĩ andũ akameera
atĩrĩ,
'Nĩndehirie, na ngĩogomia ũndũ ũrĩa warĩ
wa ma,
no ndiigana kũherithio ũrĩa ndaagĩrĩrwo
nĩkũherithio.
- 28 Nĩakũũrĩre roho wakwa ndũkaharũrũkio
mbĩrĩra,
na nĩ ngũtũũra ngenagĩra ũtheri ũcio.'
- 29 "Mũrungu nĩekaga mũndũ maũndũ macio
mothe,
maita meerĩ o na kana matatũ,
- 30 nĩguo agarũre roho wake ndũkaharũrũkio
mbĩrĩra,
nĩgeetha ũtheri ũcio wa muoyo
ũmũtherere.
- 31 "Atĩrĩrĩ Ayubu, tega matũ na ũũthikĩrĩrie;
kira ki na nĩ njarie.
- 32 Wakorwo ũrĩ na ũndũ wa kuuga-rĩ, njĩra;
aria, nĩgũkorwo ingĩenda woneke
ndwĩhĩtie.
- 33 No akorwo ti ũguo-rĩ, wee gĩthikĩrĩrie;
kira ki, na nĩngũkũruta ũũgĩ."

34

¹ Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ:

- 2 “Iguai ciugo ciakwa, inyuĩ andũ aya oogĩ;
thikĩrĩriai, inyuĩ amenyi a maũndũ.
- 3 Nĩgũkorwo gũtũ gũthuurana gia ciugo
o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio.
- 4 Nĩtwĩkũũranĩrei ithuĩ ene ũndũ ũrĩa wagĩrĩire;
nĩtwĩrute tũrĩ hamwe ũndũ ũrĩa mweka.
- 5 “Ayubu aroiga atĩrĩ, ‘Nĩ ndihĩtĩtie,
no Mũrungu nĩanjagithĩtie kĩhoo to gĩakwa.
- 6 O na gũtuĩka ndĩraria ũrĩa kũrĩ,
ndĩratuuo mũheenania;
o na gũtuĩka ndirĩ na mahĩtia,
mũguĩ wake ũngurarĩtie kĩronda
gĩtangĩhona.’
- 7 Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaana ta Ayubu,
mũndũ ũnyuuaga kĩnyũrũri taarĩ maaĩ
aranyua?
- 8 Atwaranaga na andũ arĩa mekaga ũũru;
agĩaga thiritũ na andũ arĩa aaganu.
- 9 Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ uumithio
mũndũ onaga
rĩrĩa arageria gũkenia Ngai.’
- 10 “Nĩ ũndũ ũcio gĩthikĩrĩriei, inyuĩ andũ aya
mũrĩ na ũtaũku.
Ũhoru wa kwĩhia ũroaga kuoneka harĩ
Mũrungu,
Mwene-Hinya-Wothe aroaga gwĩka ũũru.
- 11 Arĩhaga mũndũ kũringana na ũrĩa ekĩte;
akamũrehere o kĩrĩa kĩringaine na mũthĩire
yake.
- 12 Gũtingĩhoteka atĩ Mũrungu no eeke mahĩtia,

- atĩ ũrĩa Mwene-Hinya-Wothe no ogomie
kĩhooto.
- 13 Nũũ wamũtuire mũrori wa thĩ?
Nũũ wamũtuire mũrũgamĩrĩri wa thĩ yothe?
- 14 Korwo aagĩa na muoroto
wa kweheria roho wake na mĩhũmũ-rĩ,
- 15 andũ othe mangĩthiranĩra hamwe,
nake mũndũ acooke rũkũngũ-inĩ.
- 16 “Akorwo ũrĩ mũndũ ũrĩ na ũtaũku-rĩ, igua
ũhoru ũyũ;
thikĩrĩria ũrĩa nguuga.
- 17 Mũndũ ũthũire kĩhooto-rĩ, no ahote
gwathana?
Ūrĩa ũrĩ kĩhooto, o Ūcio kĩhoti-rĩ, no
ũmũtue mwĩhia?
- 18 Githĩ ti we wĩraga athamaki atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũtirĩ
kĩene,’
na akeera arĩa marĩ igweta atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ
aaganu,’
- 19 o ũcio ũtatĩagĩra anene maũthĩ,
na ndendaga arĩa atongu gũkĩra arĩa athĩni,
nĩgũkorwo othe nĩ wĩra wa moko make?
- 20 Makuuaga o rĩmwe, o ũtukũ gatagatĩ;
andũ mainainaga magakua;
arĩa marĩ hinya meeheragio matahutĩtio nĩ
guoko kwa mũndũ.
- 21 “Maitho make maikaraga macũthĩrĩrie
mĩthĩire ya andũ;
nĩonaga mĩthĩire yao yothe.
- 22 Gũtirĩ handũ harĩ nduma, kana handũ harĩ
kũruru kĩnene,
hangĩhithwo nĩ arĩa meekaga ũũru.

- 23 Mūrungu ndabatairio nīgũthuthuuria ndeto
cia andũ makĩria,
atĩ nĩguo moke mbere yake maciirithio.
- 24 Ahehenjaga arĩa marĩ ũhoti atekũũria mũndũ
na akarũgamia andũ angĩ ithenya rĩao.
- 25 Tondũ we nĩamenyaga maũndũ marĩa meek-
aga,
amang'aũranagia ũtukũ magathuthĩka.
- 26 Amaherithagĩria waganu wao
makĩonagwo nĩ mũndũ o wothe,
- 27 tondũ nĩmagarũrũkire magĩtiga
kũmũrũmĩrĩra,
na matirũmbũyagia njĩra yake o na irĩkũ.
- 28 Nĩmatũmire kĩrĩro kĩa arĩa athĩni gĩkinye hau
mbere yake,
nĩ ũndũ ũcio akĩigua kĩrĩro kĩa arĩa abatari.
- 29 No rĩrĩ, angĩikara akirĩte-rĩ, nũũ ũngĩmũtua
muhĩtia?
Angĩhitha ũthiũ wake-rĩ, nũũ ũngĩmuona?
Nowe arĩ igũrũ rĩa mũndũ na igũrũ rĩa rũrĩrĩ o
ũndũ ũmwe,
- 30 nĩguo agirie mũndũ ũtarĩ na ũngai
gwathana,
amũgirie kũigĩra kĩrĩndĩ mĩtego.
- 31 “Korwo mũndũ no ere Mūrungu atĩrĩ,
'Nĩnjĩhĩtie no ndikehia rĩngĩ.
- 32 Nduta menye ũrĩa itarahota kuona;
ingĩkorwo nĩnjĩkĩte ũũru-rĩ, ndigacooka
gwĩka ũguo rĩngĩ.’
- 33 Ngai-rĩ, no agĩkũrĩhe kũringana na ũrĩa wee
ũkwenda
rĩrĩa ũregete kwĩrira?
No nginya we ũtue itua, no ti nĩ;

nĩ ùndũ ùcio kĩnjĩre ũrĩa ũũĩ.

- 34 “Andũ arĩa marĩ na ũtaũku maroiga atĩrĩ,
nao andũ acio oogĩ maiguĩte ngĩaria man-
jĩrĩte atĩrĩ,
35 ‘Ayubu aaragia atarĩ na ũmenyo;
ciugo ciake nĩciagĩte ũũgĩ.’
36 Hĩ, naarĩ korwo Ayubu aagerio nginya mũthia,
nĩ ùndũ macookio make nĩ ta ma mũndũ
mwaganu!
37 Nĩongereire ũremi harĩ mehia make;
atũhũũragĩra hĩ cia kĩnyũrũri,
na akaingĩhia ciugo ciake cia gũũkĩrĩra
Mũrungu.”

35

Mĩario ya Elihu

- 1 Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ:
2 “Nĩũgwĩciiria ũhoru ũyũ nĩ wa kĩhooto?
Ũroiga atĩrĩ, ‘Mũrungu nĩekũjarĩrĩria atue
ndĩhĩtie.’
3 No rĩrĩ, wee no ũramũũria atĩrĩ, ‘Kũrĩ na
uumithio ũrĩkũ harĩ nĩ,
na ngũgunĩka nakĩ ndaaga kwĩhia?’
4 “No nyende gũgũcookeria ũhoru,
wee hamwe na arata aku.
5 Ta rora igũrũ wone;
ta cũthĩrĩria matu macio marĩ igũrũ rĩaku
kũraya mũno.
6 Ũngĩhia-rĩ, ùndũ ùcio ũngĩhutia Ngai atĩa?
Mehia maku mangĩingĩha mũno-rĩ, ùndũ
ùcio ũngĩmwĩka atĩa?”

- 7 Ũngĩkorwo ũrĩ mũthingu-rĩ, ũngĩmũhe kĩĩ,
kana nĩ kĩĩ aamũkagĩra kuuma guoko-inĩ
gwaku?
- 8 Waganu waku ũhutaġia o mũndũ tawe,
na ũthingu waku ũkahutia o ciana cia andũ.
- 9 “Andũ makayaga nĩ icooki rĩa kũhinyĩrĩrio;
mathaithanaga mateithũrwo guoko-inĩ kwa
ũcio ũrĩ hinya mũingĩ.
- 10 No ġũtirĩ mũndũ uugaga atĩrĩ, ‘Ngai ũrĩa
wanyũũmbire arĩ ha,
ũrĩa ũheaga mũndũ nyĩmbo ũtukũ,
- 11 ũrĩa ũtũrutaga maũndũ ġũkĩra ũrĩa arutaga
nyamũ cia werũ-inĩ,
o na agatũhe ũũġĩ ġũkĩra nyoni cia rĩera-
inĩ?’
- 12 Ndacookagia rĩrĩa andũ maakaya
nĩ ũndũ wa mwĩtũũġĩrio wa andũ arĩa
aaganu.
- 13 Ti-itherũ, Mũrunġu ndathikagĩrĩria math-
aithana mao ma tũhũ;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe ndarũmbũyagια
mathaithana macio.
- 14 ġithĩ ndakaaga ġũthikĩrĩria mũno makĩria
rĩrĩa ũkuuga atĩ ndũramuona,
na atĩ ciira waku ũrĩ mbere yake,
na no nginya ũmweterere,
- 15 na makĩria ma ũġuo ũkoigια atĩ marakara
make matiherithanagια
na ndarũmbũyagια waganu o na hanini!
- 16 Nĩ ũndũ ũcio Ayubu atumũrĩte kanua gake
akaaria ũhoru wa tũhũ;
nĩarĩtie ndeto nyingĩ atarĩ na ũmenyo.”

36

- ¹ Elihu agĩthiĩ na mbere kwaria, akiuga atĩrĩ:
² “Ngirĩrĩria hanini, na nĩngũkuonia
 atĩ harĩ maũndũ mangĩ mangiugwo ma
 gũciirĩra Ngai.
³ Ũmenyo wakwa ndĩurutĩte kũraihi;
 nĩ ngũtũũgĩria kĩhoto kĩa ũcio
 Mũnyũmbi.
⁴ Menya wega atĩ ndeto ciakwa ti cia maheeni;
 ũyũ mũrĩ nake arĩ na ũmenyo mũkinyanĩru.
⁵ “Mũrungu nĩwe mwene hinya, no ndairaga
 andũ;
 we nĩ mwene hinya, na nĩarũmagia
 muoroto wake.
⁶ Ndatũũragia arĩa aaganu muoyo,
 no nĩaheaga arĩa anyariire kĩhoto kĩa.
⁷ Ndeheragia maitho make harĩ arĩa athingu;
 amaikaragĩria gĩtĩ kĩa ũnene hamwe na
 athamaki,
 na akamatũũgĩria nginya tene.
⁸ No rĩrĩ, andũ mangĩkorwo mohetwo na
 mĩnyororo,
 makanyiitio na mĩhĩndo ya mĩnyamaro,
⁹ we nĩameeraga ũrĩa mekĩte,
 atĩ mehĩtie na ũtũrĩka.
¹⁰ We nĩatũmaga mathikĩrĩrie ũtaaro,
 na akamaatha merire ũũru wao.
¹¹ Mangĩmwathĩkĩra na mamũtungatĩre,
 megũtũũra matukũ mao marĩa matigaru
 magaaciire,
 na mĩaka yao o maiganĩire.
¹² No mangĩaga kũigua,

nĩmakaniinwo na rũhiũ rwa njora,
na makue matarĩ na ũmenyo.

- 13 “Arĩa matarĩ na Ngai ngoro-inĩ meiiigãra marakara;
o na rĩrĩa aramooha na mĩnyororo,
matikayaga mateithio.
- 14 Makuuaga marĩ ethĩ,
magakua hamwe na arũme arĩa maraya ma mahooero-inĩ.
- 15 No arĩa mathĩnĩkaga, nĩamakũũraga kuuma thĩina-inĩ wao;
nĩamaragĩria marĩ mĩnyamaro-inĩ.
- 16 “We-rĩ, nĩarakũguucĩrĩria uume magego-inĩ ma mĩnyamaro,
agũtware handũ haariĩ hatarĩ na ũkunderu,
na agũtware akũhurũkie metha-inĩ yaku iyyũrite irio iria njega.
- 17 No rĩu-rĩ, ũtitikithĩtio ituĩro rĩrĩa rĩagĩrĩire arĩa aaganu;
ituĩro rĩa ciira na kĩhooito nĩcigũkumbatĩte.
- 18 Wĩmenyerere mũndũ o na ũrĩkũ ndakanakũheenererie na ũtonga;
ndũgetĩkirie ihaki inene rĩkũhĩtithie njĩra.
- 19 ũtonga waku o na kana kĩyo gĩaku kĩnene-rĩ,
no ikũnyiitĩrĩre nĩguo ndũgatoonye mĩnyamaro-inĩ?
- 20 Tĩga kwĩrirĩria ũtukũ,
nĩguo ũguucũrũrie andũ kuuma kwao mĩciĩ.
- 21 Wĩmenyerere ndũkeerekere ũũru-inĩ,

tondũ ũkuoneka taarĩ guo wendete gũkĩra
gũthĩnĩka.

- 22 “Mũrungu nĩatũgĩrĩtio nĩ ũndũ wa ũhoti
wake.
Nũũ mũrutani take?
- 23 Nũũ ũmwathĩrĩire njĩra ciake,
kana akamwĩra atĩrĩ, ‘Wee nĩwĩkĩte ũũru’?
- 24 Ririkanaga gwĩkĩrĩra wĩra wake,
ũrĩa andũ manakumia na rwĩmbo.
- 25 Andũ othe nĩmawonete;
andũ mawĩroragĩra marĩ o kũraya.
- 26 Ĩ Mũrungu ndakĩrĩ mũnene; nĩ mũnene
gũkĩra ũmenyi witũ!
Mũigana wa mũaka yake ndũngĩtuĩrĩka.
- 27 “Ambatagia matata ma maaĩ,
marĩa macookaga gũtaatĩra tũrũũĩ ta
mbura;
- 28 matu magaita ũigũ wamo,
nayo mbura nyingĩ ĩkoirĩra andũ.
- 29 Nũũ ũngĩmenya ũrĩa atambũrũkagia matu,
kana ũhoro wa marurumĩ marĩa moimaga
hema-inĩ yake?
- 30 Kĩone ũrĩa ahurunjaga rũheni rwake
rũkamũthiũrũrũkĩria,
agathambia iria kũrĩa kũriku.
- 31 Ũũ nĩguo aathaga ndũrĩrĩ
na akaheana irio nyingĩ.
- 32 Akumbatagĩria rũheni na moko make,
na akarwatha rũringe kĩrĩa kĩrotetwo.
- 33 Marurumĩ make nĩmanagĩrĩra kĩhuhũkanio
kĩrĩa kĩroka;

o na ng'ombe nīmenyithanagia atĩ kūrĩ
kīhuhūkano kīroka.

37

- 1 “Ndaigua ũguo ngoro yakwa ĩgatumatuuma,
na ĩkambarara ĩkoima handũ hayo.
- 2 Thikĩrĩria! Thikĩrĩria mūraramo wa mūgambo
wake,
mūrurumo ũrĩa uumaga kanua gake.
- 3 Arekagĩrĩria rūheni rwake rungu rwa igūrũ
guothe
na akarūtũma nginya ituri cia thĩ.
- 4 Thuutha waruo gũũkaga mūgambo wa
mūraramo wake;
arurumaga na mūgambo wake mūkaru.
Hĩndĩ ĩrĩa mūgambo wake waiguuo-rĩ,
ndarigagĩrĩria heni.
- 5 Mūgambo wa Mūrungu ũrurumaga na njĩra
ya magegania;
ekaga maũndũ manene tūtangĩhota
kūmenya.
- 6 Eeraga tharunji atĩrĩ, ‘Gwa thĩ,’
nayo mbura ya rūthuthuũ akamũira atĩrĩ,
‘Tuĩka mbura nene.’
- 7 Nĩatigithagia mũndũ o wothe wĩra wake
nĩgeetha andũ othe ombĩte mamenye wĩra
wake.
- 8 Nyamũ nacio nĩcĩhithaga;
ciikaraga imamo-inĩ ciacio.
- 9 Kīhuhūkano kiumaga gũikaro gĩakĩo,
heho nayo ĩkoima rūhuho-inĩ rūkĩhurutana.

- 10 Mĩhũmũ ya Mũrungu nĩithondekaga
mbarabu,
namo maaĩ harĩa maaramĩire makanyitana.
- 11 Nĩaiyũragia matu na ũigũ;
ahurunjaga rũheni rũkamatũrĩkia.
- 12 Mathiiaga magĩthiũrũrũkaga
o kũrĩa angĩmeerekeria thĩ yothe,
mageeke o ũrĩa wothe angĩmaatha.
- 13 Arehaga matu macio nĩguo aherithie andũ,
kana aihũgie thĩ yake na onanie wendani
wake.
- 14 “Ayubu, thikĩrĩria ũhoru ũyũ;
tithĩria hau wĩcũũranie ũhoru wa magega-
nia ma Mũrungu.
- 15 Wee nĩũũĩ ũrĩa Ngai aathaga matu,
na ũrĩa atũmaga rũheni rwake rũhenũke?
- 16 Wee nĩũũĩ ũrĩa matu macio macuurĩtio wega,
magegania macio ma ũrĩa ũrĩ ũmenyo
mũkinyanĩru?
- 17 Wee ũringĩkaga nĩ ũrugarĩ wa nguo ciaku
rĩrĩa bũrũri ũkirĩte ki hĩndĩ ya rũhuho rwa
gũthini-rĩ,
- 18 no ũhote kũruta wĩra nake ũhoru-inĩ wa
gũtambũrũkia matu mairũ,
o macio momĩte o ta gĩcicio gĩa gĩcango?
- 19 “Ta twĩre ũrĩa twagĩrĩrwo nĩ kũmwĩra;
tũtingĩhota gwĩciirĩra nĩ ũndũ wa nduma
iitũ.
- 20 Nĩagĩrĩire kwĩrwo atĩ nĩngwenda kwaria?
Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũ ũngiuga amerio?
- 21 Rũu-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũrora riũa,

rĩcangararĩte kũu igũrũ
 thuutha wakuo kũhaatwo nĩ rũhuho
 gũgathera.

- 22 Okaga kuuma mwena wa gathigathini arĩ na
 riiri ukengeete ta wa thahabu;
 Ngai okaga arĩ na ũkaru wa gwĩtigĩrwo.
- 23 Ũcio Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, tũtingĩhota
 kũmũkinyĩra,
 nĩatũũgĩrĩtio nĩ ũndũ wa ũhoti wake;
 tondũ wa ũrĩa arĩ wa kĩhooto na ũthingu
 mũnene-rĩ, ndahinyanagĩrĩa.
- 24 Nĩ ũndũ ũcio andũ nĩmamũtĩite,
 tondũ githĩ ndarũmbũyagia arĩa meyonaga
 ta marĩ oogĩ na ngoro ciao?”

38

Mĩario ya Jehova

- 1 Nake Jehova agĩcookeria Ayubu ũhoru arĩ
 kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ:
- 2 “Nũũ ũyũ ũrekĩra kĩrĩa gĩakwa nduma
 na ciugo itarĩ na ũmenyo?
- 3 Wĩhotore ta mũndũ mũrũme;
 nĩngũkũũria ciũria, nawe ũkĩnjookerie.
- 4 “Warĩ kũ rĩrĩa ndaakire mũthingi wa thĩ?
 Njĩra akorwo ũrĩ na ũũgĩ wa kũmenya.
- 5 Nũũ wathimire mũgana wayo? Ti-itherũ wee
 nĩũũĩ!
 Nũũ watambũrũkirie rũrigi rwa gũthima
 igũrũ rĩayo?
- 6 Mĩthingi yayo yahandirwo igũrũ rĩa kĩĩ,
 kana nũũ wahaandire ihiga rĩayo rĩa koine,
- 7 hĩndĩ irĩa njata cia rũciinĩ ciainire hamwe,

na araika othe makĩanĩrĩra nĩ gũkenana?

- 8 “Nũũ wahingĩrĩirie iria na mĩrango
rĩrĩa rĩatumũkire kuuma nda,
9 rĩrĩa ndatuire matu nguo ciarĩo,
na ngĩrĩoha nduma nene ta taama warĩo,
10 rĩrĩa ndarĩkĩrĩire mĩhaka, na ngĩrĩhingĩra na
mĩrango yarĩo,
na ngĩkĩra mĩgĩiko handũ hayo,
11 rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Ũkinyage o haha na
ndũkanahakĩre;
makũmbĩ maku macio metĩĩ-rĩ, hau nĩho
marĩĩkinyaga?’
- 12 “Kuuma o kĩambĩrĩria-rĩ, ũrĩ waathana atĩ
rũciinĩ rũgĩe ho,
kana ũkĩonereria ũtheri wa rũciinĩ harĩa
ũkuumĩrĩra,
13 nĩguo ũhote kũnyiita thĩ na mĩthia yaguo,
nao arĩa aaganu maribaribwo moime kuo?
14 Thĩ ihaanaga ta rĩũmba rĩhũrĩtwo mũhũuri;
mũonekere wayo ũtariĩ ta mũhianĩre wa
nguo.
15 Andũ arĩa aaganu nĩmaimagwo ũtheri wao,
na guoko kwao kũrĩa kuoetwo na igũrũ
gũkoinwo.
- 16 “Ũrĩ wathiĩ rũgendo nginya kũrĩa iria
rĩtherũkagĩra,
kana ũgaceera itwe-inĩ cia ndia kũrĩa
kũriku mũno?
17 Ũrĩ wonio ihingo cia gĩkuũ?
Ũrĩ wona ihingo cia kĩruru gĩa gĩkuũ?

- 18 Ūrĩ wamenya ũnene wa wariĩ wa thĩ?
Njĩra akorwo nĩũũ maũndũ macio mothe.
- 19 “Njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũtheri ũtũũraga
nĩrĩkũ?
Nayo nduma iikaraga kũ?
- 20 No ũcitware gwacio?
Nĩũũ tũcĩra twa gũthiĩ kũrĩa itũũraga?
- 21 Ti-itherũ wee nĩũũ, nĩgũkorwo warĩ mũciare!
Wee-rĩ, nĩtũũrite mĩaka mĩingĩ!
- 22 “Ūrĩ watoonya makũmbĩ kũrĩa tharunji
iigĩtwo,
kana ũkĩona makũmbĩ kũrĩa mbura ya mbe-
mbe iigĩtwo,
- 23 o icio njigĩte nĩ ũndũ wa mahinda ma thĩna,
ngaciiga nĩ ũndũ wa matukũ ma mbaara na
ma kũrĩa.
- 24 Njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũtheri ũgayanaĩrio
nĩrĩkũ,
kana ya gũthiĩ kũrĩa rũhuho rwa irathĩro
rũhurunjagĩrwo gũkũ thĩ?
- 25 Nũũ wenjagĩra mbura ya kĩboboto mũtaru wa
kũgerera,
kana agatemera mbura ya marurumĩ njĩra,
- 26 nĩguo mbura yure bũrũri ũtatũũraga mũndũ,
na yure werũ kũrĩa gũtarĩ mũndũ,
- 27 nĩguo iĩhũũnagie kũu gũtiganĩrie gũgakira
ihooru,
na itũme kũmere nyeki?
- 28 Mbura nĩrĩ ithe?
Nũũ mũciari wa matata ma ime?
- 29 Tharunji yumaga nda ya ũ?

- Nũũ ũciaraga mbaa ĩrĩa yumaga igũrũ,
 30 rĩrĩa maaĩ momaga ta ihiga,
 rĩrĩa maaĩ marĩa marĩ igũrũ wa iria mag-
 watana?
- 31 “Wee-rĩ, wahota kuohania njata iria thaka cia
 Kĩrĩmĩra?
 Wahota kuohora mĩkanda ya njata iria
 ciĩtagwo Karaũ?
- 32 Wahota kuumagaragia njata iria ciĩtagwo
 Mazarothu o mahinda maacio maakinya,
 kana wahota gũtongoria Nduba na ciana
 ciayo?
- 33 Nĩũũĩ mawatho ma igũrũ?
 No ũhote kũhaanda wathani wa Ngai
 ũrũme gũkũ thĩ?
- 34 “Wahota kwanĩrĩa nginya mũgambo waku
 ũkinye matu-inĩ
 nĩguo kuure wĩhumbĩre na kĩguũ kĩa maaĩ?
- 35 Wee nĩwe ũtũmaga heni ithĩĩ na njĩra ciacio?
 Nĩikũrehagĩra ũhoro igakwĩra atĩ, ‘Tũrĩ
 haha’?
- 36 Nũũ waheire ngoro ũũgĩ,
 kana akĩhe meciiria ũmenyo?
- 37 Nũũ ũrĩ na ũũgĩ wa gũtara matu?
 Nũũ ũngĩhota kũinamia ndigithũ cia maaĩ
 cia igũrũ
- 38 rĩrĩa rũkũngũ rwatondora,
 nayo ndoro ĩkooma ĩkanyiiitana?
- 39 “Nĩwe ũguĩmagĩra mũrũũthi wa mũgoma
 wone gĩa kũrĩa,

- kana nĩwe ũniinagĩra mĩrũũthi ng'aragu
 40 rĩrĩa ĩkomereire imamo-inĩ ciayo,
 kana rĩrĩa ĩkaraga yoheirie nyamũ ihinga-
 inĩ?
 41 Nũũ ũheaga ihuru irio
 rĩrĩa tũcui twarĩo tũgũkaĩra Mũrungu
 tũkĩũrũraga nĩ kwaga irio?

39

- 1 “Wee nĩũũĩ rĩrĩa mbũri cia irĩma-inĩ iciaraga?
 Wee nĩwĩroragĩra rĩrĩa thwariga ĩgũciara
 kaana kayo?
 2 Wee nĩũtaraga mĩeri ĩrĩa ciikaraga
 ingĩgaaciara?
 Nĩũũĩ hĩndĩ ĩrĩa iciaraga?
 3 Cĩthunaga igaciara twana twacio;
 ruo rwacio rwa gũciara rũgathira.
 4 Twana twacio twagĩraga mwĩrĩ, tũgakũra tũrĩ
 na hinya o kũu gĩthaka-inĩ;
 tũkinyaga ihinda rĩa kwehera na
 tũticookaga.
 5 “Nũũ warekereirie njagĩ ĩthiiage ĩtarĩ mũũria?
 Nũũ wamĩohorire mĩhĩndo?
 6 Ndaamĩheire werũ ũtuĩke mũciĩ wayo,
 naguo bũrũri wa cumbĩ ũtuĩke gĩtũũro
 kĩayo.
 7 ĩthekagĩrĩra inegene rĩrĩ thĩinĩ wa itũũra;
 ndĩiguaga mũkaĩrĩrio wa mũtwarithia.
 8 ĩrimũthagĩra irĩma-inĩ ĩgĩetha gwa kũrĩa,
 ĩkahaara kahuti o gothe karuru.

- 9 “Mbogo ya njamba-rĩ, yetĩkĩra gũgũtungata?
No ĩkindĩrie mũharatĩ-inĩ waku ũtukũ?
- 10 No ũhote kũmĩoha matandĩko ĩrĩme na
mũraũ?
No ĩkuume thuutha ituamba-inĩ ĩkĩrĩmaga
na mũraũ?
- 11 No ũmĩhoke nĩ ũndũ atĩ ĩrĩ na hinya mũingĩ?
No ũmĩtigĩre wĩra waku mũritũ ĩrutage?
- 12 No ũmĩhoke ĩkũrehere ngano yaku,
na ĩmĩcookanĩrĩrie kĩhuhĩro-inĩ gĩaku?
- 13 “Mathagu ma nyaga mabatabataga nĩ gũkena,
no matingĩgerekanio na mathagu na njoya
cia njũũ.
- 14 ĩrekagĩria matumbĩ mayo tĩĩri-inĩ
na ĩkamatiga mũthanga-inĩ magwate
ũrugarĩ,
- 15 ĩtegwĩciiria atĩ no makinywo na magũrũ
makue,
kana marangwo nĩ nyamũ ya gĩthaka.
- 16 ĩikaga ciana ciayo ũũru ta itarĩ ciayo;
ndĩmakaga atĩ wĩra wayo no ũtuĩke wa
tũhũ,
- 17 nĩgũkorwo Ngai ndaamĩheire ũũgĩ
kana akĩmĩhe igai rĩa mwĩciirĩrie mwega.
- 18 No rĩrĩ, rĩrĩa yatambũrũkia mathagu
ĩhanyũke,
ĩthekagĩrĩra mbarathi na mũmĩhaici.
- 19 “Wee nĩwe ũheaga mbarathi hinya wayo,
kana ũkamĩhumba ngingo na mũreera?
- 20 Wee nĩwe ũtũmaga ĩrũũge ta ngigĩ,

- ikahahũra andũ na mũtiihĩre wayo wa
 mwĩtĩio?
 21 Īhuragia thĩ na ũcamba ĩgĩkenagĩra hinya
 wayo,
 ikaguthũka ĩtoonyete mbaara-inĩ.
 22 ĩthekagĩrĩra guoya, ĩtarĩ ũndũ ĩngĩtigĩra;
 ndĩmakagio nĩ rūhiũ rwa njora.
 23 Thiaka wa mũmĩhaici ũbocabocaga mbaru-
 inĩ ciayo,
 hamwe na itimũ rĩkũhenia na mĩcengi.
 24 Irĩaga tĩri nĩ ũrũme;
 ndĩngĩrũgama ĩkindĩirie hĩndĩ ĩrĩa karum-
 beta kagamba.
 25 Hĩndĩ ĩrĩa karumbeta kagamba ĩgatiuha, ‘Hĩ!’
 ĩnyuitaga thaaha wa mbaara ĩrĩ o haraaya,
 na ĩkaigua kayũ ka anene a mbaara, o na
 mbugĩrĩrio ya mbaara.
 26 “Rwĩgĩ-rĩ, nĩwe ũrũhotithagia kũmbũka na
 ũũgĩ waku,
 kana gũtambũrũkia mathagu maruo rw-
 erekeire mwena wa gũthini?
 27 Nderi nĩwe ũmĩathaga yũmbũke na igũrũ,
 na ĩkeyakĩra gĩtara kĩayo igũrũ mũno?
 28 ĩtũũraga kĩharũrũka-inĩ kĩa ihiga, na nĩ ho
 ĩraaraga;
 rũhĩa-inĩ rwa ihiga iraya mũno nĩ ho
 mwĩgitio wayo.
 29 ĩrĩ hau nĩguo ĩcaragĩria gĩa kũrĩa;
 maitho mayo moonaga irio irĩ o kũraya.
 30 Tũcui twayo tũnyuuaga thakame,
 na handũ harĩa arĩa moragĩtwo marĩ, hau nĩ
 ho ĩkoragwo.”

40

- 1 Ningĩ Jehova akĩra Ayubu atĩrĩ:
- 2 “Mũndũ ũrĩa ũrũaga na Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, no amũrute mahĩtia?
     Ũcio   ũkararagia   Ngai-rĩ,
     nĩakĩmũcookerie!”
- 3 Nake Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:
- 4 “Nĩ ndiagĩrĩire o na hanini; ndaakĩhota atĩa gũgũcookeria?
     Nĩndehumbĩra kanua na guoko.
- 5 Nĩndaririe rĩmwe, no ndirĩ na macookio;
     o na ngĩaria rĩa keerĩ, no ndirĩ na ũndũ ũngĩ nguuga.”
- 6 Ningĩ Jehova akĩarĩria Ayubu arĩ kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ:
- 7 “Wĩhotore ta mũndũ mũrũme;
     nĩngũkũũria ciũria, nawe ũkĩnjookerie.
- 8 “Gũtua ciira gwakwa na kĩhooto-rĩ, githĩ no ũkũmenererie?
     Githĩ no ũndue mwĩhia nĩgeetha wee ũtuĩke ndwĩhĩtie?
- 9 Wee-rĩ, ũrĩ na guoko ta kwa Mũrungu?
     Wee wahota kũruruma na mũgambo ta wake?
- 10 Ta kĩngemie na riiri na ũkengi,
     na wĩhumbe gĩtĩo na ũnene.
- 11 Rekereria marakara mahiũ ma mang’ũrĩ maku,
     wone mũndũ o wothe mwĩtĩĩ
     ũmũharũrũkie,
- 12 rora mũndũ o wothe mwĩtĩĩ na ũmũnyiihie,

ũmemende andũ arĩa aaganu o harĩa marũngĩĩ.

- 13 Mathike othe hamwe tĩĩri-inĩ;
ũmoche mothiũ na nduma kũu mbĩrĩra-inĩ.
- 14 Hĩndĩ ĩyo niĩ mwene nĩngetĩkania nawe
atĩ guoko gwaku mwene kwa ũrĩo no
gũkũhonokie.
- 15 “Ta rora nyamũ ĩrĩa ĩtagwo Behemothu,*
ĩyo ndoombire hamwe nawe,
na ĩrĩĩaga nyeki ta ndegwa.
- 16 Nĩ hinya ũigana atĩa ĩrĩ naguo njohero,
na nĩ ũhoti mũnene atĩa ũrĩ mĩkiha-inĩ yayo
ya nda!
- 17 ĩinagia mũting’oe wayo ta mũtarakwa;
nga cia ciero ciayo ciohanĩtio hamwe ta
mĩhĩndo.
- 18 Mahĩndĩ mayo mahaana ta mĩberethi ya
gĩcango,
nacio ciĩga ciayo cihaana ta irung’o cia
kĩgera.
- 19 Nĩyo nyamũ ya mbere harĩ ciũmbe cia
Mũrungu,
no rĩrĩ, Mũũmbi wayo nowe
ũngĩmĩkuhĩrĩria na rũhiũ rwake rwa
njora.
- 20 Irĩma ĩmĩheaga maciaro maacio,
na nyamũ ciothe cia gĩthaka itũũhagĩra
gũkuhĩ na kũu.
- 21 ĩkomaga rungu rwa mahũa ma maaĩ-inĩ,

---

* **40:15** ĩno yarĩ nyamũ ĩmwe ya iria ciatũũraga thĩ tene. (O na 41:1)

ĩhithĩte thĩinĩ wa ithanjĩ kũrĩa kũrĩ
mũtondo.

- 22 Mahũa macio ma maaĩ-inĩ makamĩhitha;
nakĩo kũiruru kĩa mĩtĩ ya irura hũgũrũrũ-inĩ
cia karũũĩ gĩkamĩthiũrũrũkĩria.
- 23 Rĩrĩa rũũĩ ruoka na nditi, ndĩmakaga;
nĩngitĩre, o na Rũũĩ rwa Jorodani
rũngĩmĩiyũrĩrĩa nginya kanua.
- 24 Kũrĩ mũndũ ũngĩhota kũmĩnyiita rĩrĩa
ĩhũũgĩte,
kana amĩtege, amĩtũrĩkie iniũrũ na
amĩkĩre kĩaana kĩa rũrigi?

41

- 1 “No ũhote kũguucũrũria nyamũ ĩrĩa ĩitagwo
Leviathani na ndwano,
kana wohe rũrĩmĩ rwayo na mũkanda?
- 2 No ũhote kũmĩtoonyia rũrigi iniũrũ,
kana ũmĩtũrĩkanie rũthĩa na ndwano?
- 3 No ĩtinde ĩgĩgũthaitha ũmĩguĩre tha?
No ĩkwarĩrie na ciugo cia ũhooreri?
- 4 No ĩrĩkanĩre nawe ũthiĩ nayo,
ĩtũũre ĩrĩ ngombo yaku nginya tene?
- 5 No ũhote kũmĩhooreria ta nyoni,
kana ũmĩoherere handũ nĩguo airĩtu aku
mamĩmeemagie?
- 6 Onjoria no mamĩkũũranie na indo ciao?
No mamĩgayanie kũrĩ onjorithia?
- 7 No ũhote gũtheecanga rũũa rwayo na
mĩcengi,
kana ũtheecange mũtwe wayo na mĩcengi
ĩrĩa ĩtegaga thamaki?

- 8 Ūngĩmĩhutia na guoko,
ũngĩtũũra ūirikanaga kĩgiano kũu, na
ndũngĩgacookera!
- 9 Mwĩrĩgĩrĩro wa atĩ no ūmĩtoorie nĩ kwĩheenya;
o kũmĩona tu nĩkũiganĩte gũtũma mũndũ
amake, orwo nĩ hinya.
- 10 Gũtirĩ mũndũ ūrĩ ūcamba mũiganu wa
kũmĩarahũra.
Nũũ ūngĩkĩhota kwĩĩndiiria nĩ?
- 11 Nũũ ūngĩnandũra kĩndũ atĩ nĩguo ndĩmũrĩhe?
Kĩndũ gĩothe kĩrĩ rungu rwa igũrũ nĩ
gĩakwa.
- 12 “Ndikwaga kwaria ūhoro wa ciĩga ciayo,
o na wa hinya wayo, na wa ūthaka wayo.
- 13 Nũũ ūngĩhota kũmĩaũra nguoyayo ya igũrũ?
Nũũ ūngĩmĩkuhĩrĩria amĩĩkĩre matamu?
- 14 Nũũ ūngĩũmĩrĩria kũmĩathamia kanua,
kau kaiyũrĩte magego ma kũmakania?
- 15 Mũgongo wayo ūrĩ na ngo ciĩiganĩrĩire
mĩhari,
ikomanĩire ikanyiitana;
- 16 o ĩmwe ĩnyiitanĩte na ĩrĩa ĩngĩ,
ũũ atĩ gũtirĩ rĩera rĩngĩtoonyera gatagatĩ ga
cio.
- 17 Igwatanĩtio hamwe irĩ nũmu;
inyiitanĩte hamwe ūndũ itangĩtigithũkana.
- 18 Gũtiha kwayo kũmenũkagia ūtheri;
maitho mayo nĩ ta mĩrũri ya rũciinĩ
gũgĩthererũka.
- 19 Imũrĩ cia mwaki ciumaga kanua-inĩ kayo;
ĩrathũkagia thandĩ cia mwaki.
- 20 Īrutaga ndogo na maniũrũ

- taarĩ nyũngũ ïratherũka ïhagĩrĩtwo igũrũ
rĩa mwaki wa ithanjĩ.
- 21 Mĩhũmũ yayo ïgwatagia makara mwaki,
naruo rũrĩrĩmbĩ rũkoima kanua kayo.
- 22 Ngingo-inĩ yayo nĩho hinya wayo ũkoragwo,
ũria ũmakagia kĩria gĩothe gĩtũnganaga
nayo.
- 23 Mĩgũtha ya nyama ciayo nĩmĩnyiitanu mũno;
nĩ mĩrũmu ũũ atĩ ndĩngĩenyenyeka.
- 24 Ngoro yayo yũmĩte ta ihiga,
ĩkooma ta ihiga rĩa gũthĩa rĩa na thĩ.
- 25 Rĩria yarahũka, arĩa marĩ hinya nĩmamakaga;
mooraga ïtanamahũũra.
- 26 Gũtirĩ rũhiũ rwa njora rũngĩmĩika ũndũ,
o na kana itimũ, kana mũguĩ, kana mĩcengi.
- 27 Harĩ Leviathani-rĩ, kĩgera no ta nyeki nyũmũ,
nakĩo gĩcango no ta gĩcunjĩ kĩbuthu kĩa
mũtĩ.
- 28 Mĩguĩ ndĩngĩtũma yũre;
mahiga ma kĩgũtha no ta mũũngũ harĩ yo.
- 29 Harĩ yo njũgũma no ta gacunjĩ ka rũnyeki
rũmũ;
ĩthekagĩrĩra kũbĩrĩrĩka gwa itimũ.
- 30 Nda yayo nĩ ta rũgĩo rũrĩ na mageca;
ĩtigaga ngururo ndaka-inĩ ta cia ngaari iria
ikonyoraga ngano.
- 31 ïtũmaga iria kũria kũriku gũtherũke ta
nyũngũ,
na ïkoiruga iria ta nyũngũ ya maguta ma
kwĩhaka.
- 32 Harĩa yagerera ïtigaga mũhari ũkũhenia;
mũndũ no eciirie atĩ ndia ïrĩ na mbuĩ.
- 33 Gũtirĩ kĩndũ kĩngĩigananio nayo gũkũ thĩ;

nĩ kũmbe gĩtarĩ guoya.

³⁴ Īnyūrũragia kĩrĩa gĩothe gĩtũũgagĩria;
nĩyo mũthamaki wa kĩrĩa gĩothe gĩtũũaga.”

42

Mĩario ya Ayubu

¹ Ningĩ Ayubu agĩcookeria Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ:

² “Nĩnjũũ atĩ wahota gwĩka maũndũ mothe;
gũtirĩ mũbango waku ũngĩgirĩrika.

³ Nĩworirie atĩrĩ, ‘Nũũ ũyũ ũrahithania kĩrĩa
gĩakwa nĩ kwaga ũmenyo?’

Ti-itherũ ndaaririe maũndũ itaamenyete,
maũndũ ma magegania itangĩmenya.

⁴ “Woigire atĩrĩ, ‘Thikĩrĩria rĩu, na nĩ njarie;
nĩngũkũũria ciũria, nawe nĩũkũnjookeria.’

⁵ Matũ makwa nĩmaiguĩte ũhoru waku
no rĩu maitho makwa nĩgũkuona
makuonete.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩmena nĩ mwene,
na ndĩririe, ndĩhurĩrie rũkũngũ na mũhu.”

Ndeto cia Kũrĩkĩrĩria

⁷ Thuutha wa Jehova kwĩra Ayubu maũndũ
macio-rĩ, nĩerire Elifazu ũrĩa Mũtemaani atĩrĩ,
“Nĩndakarĩtio nĩwe na arata aku eerĩ, tondũ
mũtiarĩtie ũhoru wakwa ũrĩa wagĩrĩre, ta
ũrĩa ndungata yakwa Ayubu iĩkĩte. ⁸ Nĩ
ũndũ ũcio, rĩu oyai ndegwa mũgwanja na
ndũrũme mũgwanja, mũthĩ kũrĩ ndungata
yakwa Ayubu, mũkarute igongona rĩa njino
nĩ ũndũ wanyu inyuĩ ene. Ndungata yakwa

Ayubu nĩkamũhoera, na nĩ nĩngetikĩra ma-
hooya make, na ndikamwĩka kũringana na
ũrimũ wanyu. Mũtiarĩtie ũhoro wakwa ũrĩa
wagĩrĩire ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu ĩkĩte.”
⁹ Nĩ ũndũ ũcio Elifazu ũrĩa Mũtemaani, na Bili-
dadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi
magĩũka o ta ũrĩa Jehova aameerire; nake Jehova
nĩetikĩrĩire ihooya rĩa Ayubu.

¹⁰ Thuutha wa Ayubu kũhoera arata ake-
rĩ, Jehova nĩamũcookeirie ũtonga wake na
akĩmũhe maita meerĩ ma indo iria aarĩ nacio
mbere. ¹¹ Ariũ na aarĩ a nyina othe, na mũndũ
o wothe wamũũĩ mbere, magĩũka makĩrĩianĩra
nake mũciĩ gwake, nao makĩmũhooreria na
makĩmũcakaithia nĩ ũndũ wa mathĩina marĩa
mothe Jehova aamũreheire. Andũ acio o mũndũ
akĩmũhe gĩcunjĩ kĩa betha na gĩcũhĩ gĩa thahabu.

¹² Jehova nĩarathimire matukũ ma mũthia
ma muoyo wa Ayubu gũkĩra marĩa ma mbere.
Nĩaagĩire na ng' Ondu 14,000, na ngamĩira 6,000,
na ndegwa cia kuohwo macooki 1,000, na ndi-
giri 1,000. ¹³ Nĩacookire akĩgĩa na aanake
mũgwanja na airĩtu atatũ. ¹⁴ Mwarĩ wa mbere
aamũtuire Jemima, na wa keerĩ aamũtuire
Kezia, nake wa gatatũ akĩmũtua Kereni-Hapuku.
¹⁵ Gũtirĩ handũ o na ha bũrũri-inĩ wothe
hangĩonekire andũ-a-nja athaka ta airĩtu a
Ayubu, nake ithe wao akĩmahe igai hamwe na
ariũ a nyina.

¹⁶ Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ayubu
nĩatũrĩire mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩna; akĩona
ciana ciake na akĩona ciana ciacio, nginya

rũciaro rwa kana. ¹⁷ Nake agĩkua arĩ mũkũrũ,
na arĩ na mũaka mũingĩ.

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63